

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Naplňování norem Evropské Unie v oblasti ochrany obyvatelstva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program:

Ochrana obyvatelstva

Autor: Bc. Eva Houžvičková

Vedoucí práce: Ing. Vladimír Štípek Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „Naplnění norem Evropské Unie v oblasti ochrany obyvatelstva” jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu práce, Ing. Vladimíru Štípkovi, Ph.D. a konzultantovi Ing. Liboru Líbalovi za odborné vedení diplomové práce, cenné rady a věnovaný čas.

Naplňování norem Evropské Unie v oblasti ochrany obyvatelstva

Abstrakt

Diplomová práce na téma „Naplňování norem Evropské unie v oblasti ochrany obyvatelstva“ se dělí na dvě části, teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce je rozdělena na tři části. První část je věnována popisu Českého systému ochrany obyvatelstva. Tato část diplomové práce vysvětluje pojem ochrany obyvatelstva. Popisuje vývoj ochrany obyvatelstva v České republice, uvádí základní legislativu oblasti ochrany obyvatelstva a rozpracovává úkoly ochrany obyvatelstva (evakuace, varování a vyrozumění, ukrytí, individuální ochranu, nouzové přežití obyvatelstva a dekontaminaci). Druhá část teoretické části práce je věnována mezinárodnímu kontextu ochrany obyvatelstva. Popisuje Ženevské úmluvy, dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám a dokumenty a normy Evropské unie v oblasti ochrany obyvatelstva. Třetí část vysvětluje pojem civilní nouzové plánování.

V praktické části se rozebíral systém ochrany obyvatelstva (civilní ochrany) ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a systém ochrany obyvatelstva v České republice. Jako podklad pro tuto část práce posloužila zejména Národní Bezpečnostní Strategie, zákon o civilních nepředvídatelných událostech a základní česká legislativa v této oblasti. Nakonec byl porovnán systém ochrany obyvatelstva ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a České republiky.

Cílem diplomové práce je objasnit problematiku ochrany obyvatelstva, popsat systém ochrany obyvatelstva v České republice a Evropské unii a porovnání této oblasti v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska.

Na základě rozebíraných dokumentů bylo odpovězeno na výzkumnou otázku.

Klíčová slova

Ochrana obyvatelstva; civilní ochrana; civilní nouzové plánování; Česká republika; Evropská Unie, Spojené království Velké Británie a Severního Irska.

The fulfillment of European union norms in area of population protection

Abstract

The diploma thesis on the topic “The fulfillment of European union norms in area population protection” is divided into two parts, a theoretical and a practical part.

Theoretical part is divided into three parts. First part is devoted to the description of the Czech system of population protection. It describes the development of population protection in the Czech Republic, introduces basic legislation in the area of population protection and elaborates tasks of population protection (evacuation, warning and notification, concealment, individual protection, emergency population survival and decontamination). The second part of the theoretical part is devoted to the international context of population protection. Describes the Geneva Conventions, Additional Protocols to the Geneva Conventions, and European Union Documents and norms in the area of population protection. The third part explains the term of civil emergency planning.

In the practical part, the system of protection of the population (civil protection) in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the system of population protection in the Czech Republic were discussed. As a basis for this part of the work were used the National Security Strategy, the Civil contingency act and basic Czech legislation in this area. Finally, the system of population protection in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Czech Republic was compared.

The aim of the diploma thesis is to clarify the problems of population protection, to describe the system of population protection in the Czech Republic and the European Union and to compare this area in the Czech Republic and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

Based on the analysed documents, a research question was answered.

Key words

population protection; civil protection; civil emergency planning, Czech republic, European Union; United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

Obsah

Úvod	8
1. Teoretická část	10
1.1 Ochrana obyvatelstva v České republice	10
1.1.1 Vývoj Ochrany obyvatelstva	11
1.1.2 Legislativa	14
1.1.3 Evakuace	15
1.1.4 Varování a vyrozumění a poskytování tísňových informací obyvatelstvu	17
1.1.5 Ukrytí	20
1.1.6 Nouzové přežití obyvatelstva	21
1.1.7 Individuální ochrana	23
1.1.8 Dekontaminace	27
1.2 Mezinárodní kontext Ochrana obyvatelstva.....	27
1.2.1 Ženevské úmluvy	28
1.2.2 Evropská Unie	32
1. 3 Civilní nouzové plánování	39
2. Cíl práce a výzkumná otázka	41
2.1 Cíl práce	41
2. 2 Výzkumná otázka	41
3. Metodika	42
4. Výsledky	44
4.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	44
4.1.1 Civilní ochrana ve Spojeném království	45
4.1.1 Národní bezpečnostní strategie a strategická obrana a bezpečnostní přezkum	47
4. 1. 2 Zákon o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004	54
4.2 Česká republika	57

4.2.1 Koncepce ochrany obyvatelstva České republiky do roku 2020 s výhledem do roku 2030	58
4.2.2 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.....	62
4.2.3 Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.....	65
5. Diskuze	70
5.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a Národní bezpečnostní strategie a strategická obrana a bezpečnostní přezkum	70
5. 2 Porovnání legislativy UK a ČR	71
6. Závěr	74
Seznam použitých zdrojů.....	75
Seznam použitých zkratk	81
Seznam obrázků	82

Úvod

Naše planeta i s obyvatelstvem na celém světě je vystavena působení celé řady mimořádných událostí. Zvyšuje se počet přírodních katastrof, průmyslových havárií, sociálních, etnických, náboženských, válečných konfliktů a přibývá i teroristických útoků. Zvyšuje se i počet vzniku mimořádných událostí spojených s používáním moderních technologií, biotechnologií, genetického inženýrství apod. Globalizace obecně zvyšuje ohrožení celé společnosti. (Martínek, 2009)

Do právního řádu České republiky a některých dalších zemí byl zakotven právě pojem ochrana obyvatelstva. Naproti tomu poměrně velký počet zemí zůstal u názvu civilní ochrana a civilní obrana. I když mají systémy odlišné názvy, jsou všechny určeny pro řešení každodenních mimořádných událostí, katastrof, nouzových situací a ozbrojených konfliktů. (Martínek et al., 2006)

Přestože se jednotlivé systémy zabývají stejnou problematikou, jsou mezi nimi rozdíly. Jejich rozdílnost spočívá zejména ve stanovení úkolů organizacím, které jsou určeny k nasazení a ve zvláštnostech při opatření, jež jsou jednotlivými zeměmi určeny k posílení prostředků určených k nasazení. (Martínek et al., 2006)

Na území Evropské Unie vymezují ochranu obyvatelstva zejména právní předpisy jednotlivých členských států. Čím dál tím více se však ukazuje potřeba co možná největší standardizace. Přírodní a technogenní katastrofy, narušování životního prostředí a ozbrojené konflikty nepůsobí jen na území jednoho státu. Jejich účinky sahají až za hranice jednoho konkrétního státu. Tento vývoj zesílil zejména po teroristickém útoku ve Spojených státech amerických v roce 2001. (Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015)

I když je ochrana obyvatelstva dle smlouvy o založení Evropského Společenství věcí jednotlivých členských států, existuje v této oblasti celá řada předpisů na úrovni EU. (Roudný, et al., 2004)

V České republice se problematika ochrany obyvatelstva objevuje již od roku 1935 a prošla po právní a institucionální stránce poměrně složitým vývojem. Ten byl doprovázen probíhajícím procesem zásadních společensko-politických změn v zemi po roce 1989. (Míka et al., 2012)

Od roku 1935 prošla několika změnami názvu a několika změnami resortu kde byla zařazena. Její vývoj začal vznikem civilní protiletectvé ochrany. Do roku 1989 řešila zejména ochranu obyvatelstva před následky válečného konfliktu. (Kovařík et al., 2006)

Na začátku 21. století se systém ochrany obyvatelstva změnil. Hrozby v tomto století jsou odlišné a ochrana obyvatelstva se tak zaměřuje hlavně na hrozby „každodenního života“. Zaměřuje se zejména na živelní pohromy, technické a průmyslové havárie, nákazy, požáry a teroristické útoky, které mohou vzniknout během velmi krátké doby, což má rozsáhlé dopady na charakter přijímaných událostí.

Ochranu obyvatelstva můžeme chápat jako komplex činností, které směřují k ochraně obyvatel v případě vzniku kterékoliv mimořádné události, krizové situace a válečného konfliktu. Ochrana obyvatelstva zahrnuje havarijní plánování, krizové plánování, činnost všech složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací a podporu veškerých opatření jako uceleného a nedílného celku.

Cílem diplomové práce je objasnit problematiku ochrany obyvatelstva, popsat systém ochrany obyvatelstva v České republice a Evropské unii a porovnání této oblasti v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku.

1. Teoretická část

1.1 Ochrana obyvatelstva v České republice

Pojem ochrana obyvatelstva (dále jen „OO“) je velmi často používán ve smyslu označení určitého sdruženého systému vztahů, vazeb a konkrétních opatření ochrany obyvatelstva a jeho majetku v situacích, kdy může dojít k jejich ohrožení, počínaje běžnými negativními událostmi, přes různé katastrofy a ozbrojeným konfliktem konče. (Kroupa et al., 2006)

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrované záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 239/2000 Sb., o IZS“) definuje ochranu obyvatelstva jako: „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“. (zákon č. 239/2000 Sb.)

Funkce OO je spatřována zejména v ochraně životů, zdraví a majetkových hodnot. Zahrnuje soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, které jsou prováděny s cílem minimalizovat dopady mimořádných událostí (dále jen „MU“) a krizových situací (dále jen „KS“) na zdraví a životy obyvatelstva a také na jejich životní podmínky. OO je organizována na následujících principech:

- „*starost o ochranu obyvatel náleží státu,*
- *ústředním orgánem v oblasti ochrany obyvatelstva je jedno ministerstvo, zpravidla ministerstvo vnitra,*
- *konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí,*
- *odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy včetně obcí,*
- *profesní organizace tvoří jádro výkonných a částečně i řídicích složek, jsou doplňovány ostatními složkami různé právní povahy i fyzickými osobami (průměrný stupeň připravených specialistů činí 4-5 % populace),*
- *široká informovanost veřejnosti o ochranných opatřeních je prostředkem, který napomáhá k účinnější sebeochraně obyvatelstva,*

- *opatření připravovaná k řešení mimořádných událostí a krizových situací v míru budou v případě potřeby využita i v období válečného stavu.*“ (Martínek, 2009)

1.1.1 Vývoj Ochrany obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva na našem území má kořeny v roce 1935, kdy byl přijat zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, který položil základy pro organizování OO v naší zemi. V tomto období hovoříme o civilní protiletecké ochraně (dále jen „CPO“). Ústředním orgánem na úseku CPO bylo Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“). K provádění zákona byly ve městech zřízeny poradní výbory CPO. Na ministerstvu byl zřízen poradní sbor, jež se snažil nalézt neoptimálnější způsob realizace ochrany. Jednotlivé úkoly byly delegovány na úřady státní správy, které měly na starosti obdobnou agendu např. policejní a okresní úřady. (Roudný et al., 2004; Martínek, 2009)

Pro roky 1945-1951 je charakteristické likvidace CPO. Tato likvidace probíhala od května 1945 až do března roku 1948. Po ukončení 2. světové války prožívalo obyvatelstvo euforii a došlo tak k minimalizaci opatření OO před vzdušnými útoky. Likvidovali se hlavně ochranné stavby, zařízení a zbytky organizační struktury. V roce 1947 neposkytovala protiletecká ochrana na území Československa vůbec žádnou OO před následky nepřátelského vzdušného napadení. Od dubna 1948 až do července roku 1951 byly pozastaveny veškeré likvidační kroky. Došlo k vydání prvních opatření k obnově protiletecké ochrany. Na podzim v roce 1948 byl vydán první nástin zákona o civilní ochraně (dále jen „CO“), podle kterého je CO, ochrana života a statků před požáry a jinými mimořádnými ohroženími, před leteckými a jinými podobnými útoky. Dle tohoto zákona měly být hlavními úkoly OO před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Dále se měla zabývat přípravou a výcvikem pro úkoly války. Za války měla být stěžejní ochrana před leteckými či jinými útoky. Ústředním orgánem mělo být MV. Návrh tohoto zákona měl zjednodušit řešení OO a sjednotit řešení požární a protiletecké ochrany. Nebyl však nikdy přijat. 17. května roku 1950 byl vydán zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelními pohromami. 26. května roku 1950 bylo přijato nařízení vlády o organizaci ochrany před požáry a jinými živelními pohromami. (Martínek et al., 2009)

V letech 1951 až 1957 vznikla civilní obrana. V těchto letech je pro ni typická výstavba v duchu centralistického pojetí totalitního státu. Civilní obrana byla zaměřena zejména na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu. Dne 13. 7. 1951 bylo přijato vládní usnesení o civilní obraně. Přílohou tohoto usnesení bylo nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně. Touto legislativou byla na dlouhou dobu vymezena civilní obrana. Civilní obrana byla v působnosti MV. (Mika, 2012)

V rozmezí let 1958 až 1975 byla do civilní obrany začleněna opatření proti zbraním hromadného ničení (dále jen „ZHN“). Začlenění tohoto tématu do civilní obrany přineslo velké změny. Opatření z roku 1951, nemohlo dále plnit svou funkci a tak bylo dne 15. ledna 1958 přijato nové usnesení vlády republiky č. 49 o civilní obraně Republiky Československé. Přílohou tohoto usnesení byla směrnice o civilní obraně Republiky Československé. Na začátku 60. let 20. století byl v návaznosti na změnu administrativního členění republiky a změnu názvu státu přijat zákon č. 40/1961 Sb., O obraně Československé socialistické republiky. Obsahoval ustanovení týkající se civilní obrany republiky, kterým byla zrušena platnost zákona č. 82/1935 Sb. a zákona č. 75/1938 Sb. a také výše uvedená usnesení vlády. (Roudný et al., 2004)

Pro další etapu (1975-1989) je charakteristický přechod civilní obrany z resortu federálního ministerstva vnitra k federálnímu ministerstvu obrany. Dne 1. 1. 1976 byla převedena civilní obrana pod federální ministerstvo obrany a to v důsledku doktrinní teorie Varšavského bloku, za účelem vytvoření podmínek pro zajištění úkolů v době branné pohotovosti státu. V tomto období je vyvíjena snaha o právní legalizaci činnosti civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v době míru. (Martínek et al., 2009)

Posledními třemi etapami jsou etapy 1990-1992, 1993-2000 a od 1. 1. 2001 až do současnosti. Tyto etapy se týkají civilní obrany v podmínkách demokratické federativní Československé republiky a samostatné České republiky (dále jen „ČR“). V těchto etapách se odráží mnoho změn (systémových, organizačních a legislativních). Dochází i ke změně názvu od roku 1993 se mluví o CO. Po přijetí krizové legislativy v roce 2000 se název opět mění, tentokrát na OO. V roce 1990 se zahájila transformace CO. Cílem této transformace bylo vytvoření nového moderního systému OO, který by odpovídal systémům v rozvinutých zemích. Dne 17. 3. 1993 bylo přijato usnesení č. 126, které obsahovalo opatření CO ČR, které mimo jiné říká, že do doby přijetí právní úpravy

CO je třeba zachovat funkčnost systému CO ve smyslu čl. 61 Dodatkového protokolu I. (Martínek et al., 2009)

S přijetím zákona č. 21/1993 byl zaveden pojem CO. Dne 1. 9. 1993 byl v rámci Ministerstva obrany vytvořen Hlavní úřad CO a regionální úřady CO. Dne 24. 11. 1993 byly usnesením vlády ČR zrušeny štáby CO okresů a statutárních měst a v nových strukturách nebyli zahrnuti vojáci z povolání a došlo tak ke zcivilnění výkonu státní správy v CO. Od 1. 1. 1994 přebírají činnost okresních štábů CO oddělení OO referátů obrany a ochrany okresních úřadů. K zásadní změně pojetí OO došlo v roce 1997 po přijetí usnesení vlády ČR ze dne 12. listopadu 1997 č. 710 ke koncepci zabezpečení úkolů CO definovaných Dodatkovým Protokolem I, které předjímá kontinuitu odpovědnosti za plnění úkolů CO při MU, KS nebo válečného stavu a výkon státní správy ve věcech CO na republikové úrovni MV. (Mika, 2012)

V roce 1998 byl schválen zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, který zakotvuje otázky bezpečnosti a vymezuje základní povinnosti státu při nejrůznějších mimořádných situacích. Později byla přijata krizová legislativa s nezbytnými právními normami, jež stanovují ministerstvům a ostatním ústředním správním úřadům, orgánům krajů, okresním úřadům, obcím a vybraným PO a FO konkrétní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. Jedná se o zákon č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. (Štětina, 2014)

Zákon o IZS byl rozpracován dalšími prováděcími předpisy a to hlavně vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS a vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva a nařízením vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. (Štětina, 2014)

S přijetím krizové legislativy vyvstala také potřeba pozměnit zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky a Ministerstvo vnitra se stalo ústředním orgánem státní správy v záležitostech ochrany obyvatelstva. (Štětina, 2014)

1. 1. 2001 vzniklo v rezortu MV ČR generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „GŘ HZS ČR“). Do struktur GŘ HZS ČR a Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“) byl integrován Hlavní úřad civilní ochrany České republiky spolu s jeho podřízenými expoziturami.

V roce 2002 byl schválen první dokument nelegislativní povahy, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015. V tomtéž roce zanikly i okresní úřady a s nimi i referáty ochrany obyvatelstva. Kompetence okresních úřadů byla rozdělena mezi vzniklé krajské úřady (dále jen „KÚ“) a obecní úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“). V roce 2008 došlo k aktualizaci Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 a vystřídala ji Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 (v roce 2013 byla znovu aktualizovaná a to Koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030). (Štětina, 2014)

Dalším významným krokem je převedení 157. záchranného praporu Armády České republiky dislokovaného v Hlučíně do podřízenosti hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“). Útvar byl převeden na základě usnesení vlády č. 1194. Nabytím účinnosti právní úpravy vznikl 1. 1. 2009 Záchranný útvar, který je jednotkou HZS ČR bez místní příslušnosti. Stěžejní síly Záchranného útvaru, tedy 1. a 2. záchranná rota, jsou umístěny v Hlučíně. V roce 2010 pak vznikla 3. záchranná rota, která je umístěna ve Zbirohu. (Štětina, 2014)

1.1.2 Legislativa

System OO v ČR upravuje celá řada norem. Nejdůležitějšími normami jsou (Mika, 2012):

- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- Vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva,

Úsek ochrany obyvatelstva upravují také další normy (Martínek, 2009):

- Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění 527/2002 Sb.,

- Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění č. 429/2003 Sb.,
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění vyhlášky 200/2012 Sb.
- Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů,
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění 430/2010 Sb.,
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Nelegislativní dokumenty

Velmi důležitým dokumentem, který se zabývá problematikou OO je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. (Štětina, 2014)

1.1.3 Evakuace

Jedním ze základních způsobů ochrany obyvatelstva je evakuace. Pojem evakuace charakterizuje vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Evakuací rozumíme „zabezpečení přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.“ (vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Evakuaci můžeme rozdělovat podle několika hledisek. Rozlišujeme evakuaci podle rozsahu opatření, podle doby trvání, podle zvolené varianty řešení a podle způsobu realizace. (Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, 2016)

Podle **rozsahu opatření** dělíme evakuaci na:

- a) evakuaci objektovou, kterou se rozumí evakuace osob z jedné budovy či malého počtu budov, administrativně správních budov či technologických celků,
- b) evakuaci plošnou můžeme charakterizovat jako evakuaci osob z části nebo z celého urbanistického celku
- c) evakuaci všeobecnou, které podléhají všechny věkové kategorie obyvatelstva a

- d) evakuaci částečnou, které podléhají pouze některé věkové kategorie osob. Jedná se o děti do 6 let s individuálním doprovodem, děti od 6 do 15 let se společným doprovodem, pacienty zdravotnických lůžkových zařízení a také o přestárlé osoby a zdravotně postižené osoby. (HZS Jihomoravského kraje, 2016)

Podle doby **trvání dělíme** evakuaci na:

- a) evakuaci dlouhodobou, jejíž doba trvání přesahuje 24 hodin a
b) evakuaci krátkodobou, která trvá maximálně 24 hodin. (Martínek et al., 2006)

Podle **zvolené varianty řešení** rozlišujeme:

- a) evakuaci přímou, jež je prováděna bez předchozího ukrytí a
b) evakuaci ukrytím, která se provádí po předchozím ukrytí a snížení prvotního nebezpečí. (Navrátil et. al, 2009)

Podle **způsobu realizace** rozlišujeme:

- a) evakuaci samovolnou, která není nikým řízena. Při tomto druhu evakuace jedná ohrožené obyvatelstvo podle svého uvážení. Představitelé, jež jsou odpovědní za evakuaci a pracovní orgány se snaží získat kontrolu nad evakuací a usměrňovat ji.
b) evakuaci řízenou, jež je řízena představiteli odpovědnými za evakuaci a pracovními orgány. Obyvatelstvo se přemísťuje vlastními prostředky, pěšky nebo prostředky hromadné přepravy, které jsou zajištěny orgány pověřené řízením evakuace. (Fiala et al., 2010)

Evakuaci zabezpečuje pracovní skupina krizového štábu, evakuační středisko a přijímací středisko. Pracovní skupina krizového štábu zajišťuje následující činnosti (vyhláška č. 380/2002 Sb.):

- *„řízení průběhu evakuace,*
- *koordinaci přepravy z míst shromažďování do evakuačních středisek,*
- *řízení přepravy z nástupních stanic hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění,*
- *dopravní prostředky a jejich přerozdělování mezi evakuační střediska,*
- *řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo,*

- *koordinaci činnosti evakuačních středisek a přijímacích středisek,*
- *spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi,*
- *dokumentování průběhu celé evakuace.“*

Dle zákona 239/2000 Sb., o IZS organizuje a koordinuje evakuaci na území kraje Hasičský záchranný sbor (dále jen „HZS“) kraje. Na území obce, při provádění záchranných a likvidačních prací, organizuje evakuaci starosta v dohodě s velitelem zásahu anebo se starostou ORP. Při výkonu státní správy zajišťuje evakuaci obecní úřad. (zákon č. 239/2000 Sb.)

1.1.4 Varování a vyrozumění a poskytování tísňových informací obyvatelstvu

Varováním a vyrozuměním se zabývá zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů a vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů OO. Konkrétní opatření jsou potom řešena ve vyhlášce MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS a v plánech konkrétních činností jako součást havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu. (Martínek et al., 2006)

Varování můžeme chápat jako komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření, jež zajišťují včasné předání informace o hrozící či již vzniklé MU a která vyžadují provedení opatření na ochranu obyvatelstva. (Štětina et al., 2014)

Varování a tísňové informování obyvatelstva je důležitou součástí všech opatření v oblasti ochrany obyvatelstva. Tato opatření mají velký vliv na zmírnění vlivu mimořádných událostí na zdraví, životy a majetek obyvatelstva. (Štětina et al., 2014)

Úkolem zainteresovaných orgánů a institucí je podporovat realizaci organizačních, technických a provozních zásad varování a tísňového informování obyvatel a perspektivním způsobem řešit jejich zdokonalování. (Navrátil et al., 2009)

Tísňové informování lze charakterizovat jako komplexní soubor organizačních, technických a provozních opatření, které zajišťují bezprostředně zaznění varovného signálu předání informací o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nezbytných opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku. (Štětina et al., 2014)

Při hrozbě vzniku MU nebo po vzniku MU je důležité zajistit vyrozumění předem určených pracovníků a funkcionářů. Vyrozuměním rozumíme „*komplexní souhrn*

organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání informací o hrozící nebo již vzniklé mimořádné události složkám IZS, orgánům územní samosprávy a statní správy a dalším organizacím a institucím“. Účelem vyrozumění je co možná nejrychlejší zaktivování osob, které jsou určeny pro řízení a provádění preventivních opatření, záchranných prací, opatření k OO a také odstraňování následků MU. Vyrozumění výše uvedených osob zajišťují Operační a informační střediska (dále jen „OPIS“) IZS. (Kratochvílová, 2005; Martínek, 2009)

Varování má formu buď akustického, anebo optického signálu. Po přijetí varování jsou uskutečňovány smluvené činnosti a ochranná opatření. Následně po jeho vyslání je na určené území či celoplošně zajištěno předání tísňových informací obyvatelstvu. Tísňové informace jsou předávány několika způsoby a to prostřednictvím rozhlasu, televize, místního rozhlasu, mobilních nebo jiných místně vhodných způsobů. (Kratochvílová et al., 2013)

Varovné signály

Na našem území je zavedený systém varování obyvatelstva, jež pokrývá téměř 100 % veškerých trvale osídlených regionů. Varovný systém je tvořen sirénami, dálkově ovládanými rozhlasem a ručně ovládanými rozhlasem. (Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, 2015)

Rozlišujeme 3 druhy signálů. Konkrétně se jedná o všeobecnou výstrahu, zkoušku sirén a posledním druhem signálu je požární poplach. Všeobecná výstraha nás informuje o hrozícím nebezpečí. Je to kolísavý tón po dobu 140 sekund. Může zaznít až 3krát po sobě. Po zaznění všeobecné výstrahy následuje tísňová informace z elektronických sirén a z hromadných sdělovacích prostředků o hrozící nebo již vzniklé mimořádné události. (Martínek, 2003; Kovařík et al., 2006)

Obrázek 1 Všeobecná výstraha

Zdroj: BŘÍZA, Karel, 2011. Varování. In: *DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM* [online]. Dvůr Králové nad Labem [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.mudk.cz/>

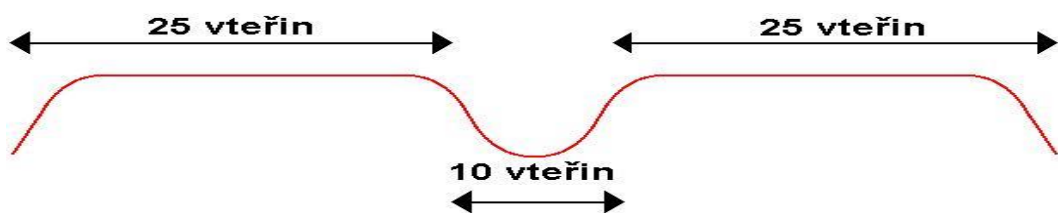
Dalším signálem je zkouška sirén. Sirény jsou spouštěny z OPIS HZS kraje a dvakrát ročně jsou spouštěny z Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „GŘ HZS ČR“). Jedná se o stálý tón, který trvá 140 sekund. Můžeme ji slyšet každou první středu v měsíci ve 12:00 hodin. Jedinou výjimkou je Olomouc, kde je zkouška sirén posunuta na 12:15 hod. V místech, kde jsou nainstalovány elektronické sirény nebo místní informační systém, zazní ihned po zkoušce sirén verbální informace: „Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén. Právě proběhla zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén.“ (Martínek, 2009)

Obrázek 2 Zkouška sirén

Zdroj: SDH PŘEŠTICE, 2010. Když siréna zahouká .. In: Hasiči Přeštice [online]. Dvůr Králové nad Labem [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.hasici-prestice.wz.cz/informace/sirena.htm>

Posledním druhem signálu je požární poplach. Jedná se o akustický signál, který slouží ke svolávání jednotek požární ochrany. Je to nepřerušovaný tón sirény, který trvá 140 sekund. (Martínek, 2009)

Obrázek 3 Požární poplach

Zdroj: SDH PŘEŠTICE, 2010. Když siréna zahouká .. In: Hasiči Přeštice [online]. Dvůr Králové nad Labem [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.hasici-prestice.wz.cz/informace/sirena.htm>

Jednotný systém varování a vyrozumění

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS zakotvuje povinnost MV (za MV plní úkoly GŘ HZS ČR) zajišťovat a provozovat jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen „JSVV“).

Jeho technické, organizační a provozní zabezpečení řeší vyhláška č. 380/2002 Sb. JSVV je organizačně, technicky a provozně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi, koncovými prvky varování a koncovými prvky vyrozumění. (zákon č. 239/2000 Sb.)

1.1.5 Ukrytí

Pojmem ukrytí rozumíme využití úkrytů civilní ochrany a jiných vhodných prostor, které se stavebními a jinými doplňkovými úpravami přizpůsobují k ochraně obyvatelstva. Ukrytí je řešeno zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva a vyhláška ministerstva vnitra 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS. Konkrétními opatřeními v rámci této oblasti se zabývají plány konkrétních činností jako součást havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu. Konkrétně se jedná o plán ukrytí obyvatelstva, plán výdeje prostředků individuální ochrany a plán individuální ochrany. (Martínek, 2009)

Rozlišujeme několik typů ukrytí. Improvizované ukrytí, stálé úkryty a improvizované úkryty. Improvizované ukrytí se využívá zejména při MU, kde hrozí kontaminace nebezpečnými látkami. Osoby, které jsou v době mimořádné události venku či ve vozidle, se musí neprodleně ukrýt v nejbližší budově jako je např. obchod, úřad či obytný dům. V případě úniku nebezpečných chemických látek se nelze ukrývat ve sklepních prostorech. Je třeba vyhledat úkryt v nejvyšších patrech budovy a na straně odvrácené k místu nehody. Dále je třeba uzavřít všechna okna a dveře, vypnout ventilaci a pokusit se utěsnit okna a dveře. (Navrátil et al., 2009)

Většina stálých úkrytů na našem území byla vybudována v 50. až 80. letech 20. století. Úkryty byly budovány hlavně na ochranu civilního obyvatelstva před leteckým bombardováním a proti účinkům zbraní hromadného ničení. V současné době je na území České republiky zhruba 5400 stálých úkrytů. Tento počet se však neustále snižuje a to proto, že technicky zastarávají a také z důvodu, že nejsou v dané lokalitě využitelné. Stálé úkryty tvoří hlavně ochranné prostory v podzemních částech staveb, úkryty vestavěné či úkryty samostatně stojící. Stálé úkryty dělíme na (Kratochvílová, 2005):

- a) stálé tlakově odolné úkryty, které jsou ve většině případů budovány dvouúčelové; zajišťují OO před tlakovou vlnou jaderného výbuchu a vzdušným napadením,

- pronikavé radiaci, radioaktivnímu zamoření, světelným záření, tepelným účinkem při požáru, účinkem bojových chemických, b-agens a toxiny;
- b) stálé tlakově neodolné úkryty, jež se používají k ochraně osob před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminaci radioaktivním prachem a částečně také proti tlakovým účinkům ZHN;
 - c) ochranné systémy dopravních staveb, jež se používají při vzniku MU, při vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Příkladem takového úkrytu je např. metro nebo strahovský automobilový tunel.

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS zajišťuje ukrytí obyvatelstva na území obce obecní úřad (dále jen „OÚ“). Ukrytí také zajišťuje podnikající fyzická osoba (dále jen „PFO“) nebo právnická osoba (dále jen „PO“), pokud dojde ke vzniku MU v souvislosti s provozováním technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady. (zákon č. 239/2000 Sb.)

1.1.6 Nouzové přežití obyvatelstva

Nouzovým přežitím rozumíme „*dočasný způsob přežití obyvatelstva postiženého následky mimořádných událostí nebo krizových situací. Zahrnuje zejména opatření k nouzovému ubytování, zásobování potravinami, pitnou vodou a energiemi a organizování humanitární pomoci.*“ (Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016)

Opatření nouzového přežití přímo navazují na evakuaci obyvatelstva nebo jsou realizovaná přímo v místě, jež je ohrožené vznikem mimořádné události. Opatření nouzového přežití jsou obsaženy v havarijním plánu kraje. Mezi opatření nouzového přežití patří nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, nouzové zásobování potravinami, nouzové dodávky energií, nouzové základní služby obyvatelstvu a organizování humanitární pomoci. (Štětina,2014)

Nouzové ubytování

Nouzovým ubytováním rozumíme zajištění náhradního ubytování osob, jež v důsledku MÚ nebo KS musí opustit svá obydlí. Spočívá ve vytipování vhodných objektů pro nouzové ubytování, stravování. Tyto objekty musí umožňovat dodržování hygienických podmínek a při dlouhodobém ubytování i možnost alespoň minimálního

soukromí pro postižené osoby. Musí být vhodné i z bezpečnostního hlediska. Prioritně se pro nouzové ubytování používají zařízení, která disponují stálým lůžkovým, hygienickým a stravovacím zařízením, jakým jsou např. hotely, školská či rekreační zařízení. Jako další v pořadí je stálé zařízení s hygienickým vybavením a prostorem pro umístění lůžek. Příkladem těchto prostor jsou sportovní haly nebo školská zařízení. Jako poslední jsou mobilní zařízení např. maringotky či stany. (Kratochvílová, 2005)

Nouzové zásobování pitnou vodou

Nouzové zásobování pitnou vodou je zabezpečeno službou zásobování pitnou vodou, která je zřizována ministerstvem zemědělství na principu vodárenských podniků. Je zajišťováno orgány krizového řízení až do úplného obnovení běžného zásobování pitnou vodou. Mezi nouzové zásoby vody patří i balená voda v PET lahvích. Zahajuje se do 5 hodin od přerušení běžného zásobování pitnou vodou. V prvních dnech je doporučená dávka 5 litrů/osoba na den, v dalších dnech je to 10-15 litrů/osoba na den. (Kratochvílová, 2005)

Nouzové zásobování potravinami

K nouzovému zásobování je možné použít funkční část distribuční sítě či smluvně domluvené subjekty a částečně i humanitární pomoc. K zabezpečení stravování se využívají stacionární stravovací zařízení, mobilní stravovací zařízení a hromadné výdejny jídel. Při nouzovém stravování se počítá s redukcí množství jídla a výběru. Dietní strava však musí být zajištěna. Tato problematika je řešena zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů, formou regulačních opatření. (Martínek et al., 2006)

Nouzové dodávky energií

Nouzovými dodávkami energií (elektrická, tepelná a plyn) rozumíme zajištění energií pro důležité provozy potřebné k zabezpečení činnosti zasaženého území. Za tímto účelem se používá nouzové propojení energetických sítí, pojízdné a přenosné zdroje energií a zabezpečení dodávek tuhých paliv.

Tato oblast se při vzniku MU nebo KS řídí vyhláškami Ministerstva průmyslu a obchodu, o stavech nouze v elektroenergetice č. 219/2001 Sb., o stavech nouze v plynárenství č. 167/2001 Sb. a v teplárenství č. 225/2001 Sb. (Martínek, 2009)

Nouzové základní služby obyvatelstvu

Zajištění nouzových základních služeb obyvatelstvu spočívá v zabezpečení dostatku informací obyvatelstvu o zdravotnických službách, sociálních službách, hygienických službách, veterinárních službách, poštovních a spojových službách, dopravních službách, technických službách, pohřebních službách, zásobování postiženého obyvatelstva šatstvem, příkrývkami, prostředky osobní hygieny a denní potřeby. (Kratochvílová, 2005)

Organizování humanitární pomoci.

Humanitární pomoc je možné charakterizovat jako materiální, duchovní, zdravotní, sociální a právní pomoc, jež poskytují jednotlivci, skupiny, spolky, státní i nestátní organizace a rovněž obyvatelstvu, které je postiženo MU nebo KS. Je poskytována, aby zlepšila podmínky života obyvatelstva, jež bylo zasaženo MU nebo KS a zmírnila jeho utrpení. Humanitární pomoc je poskytována bezplatně. Organizuje ji a koordinuje ji GŘ HZS ČR. Spolu s generální ředitelstvím na jejím zajištění spolupracují církevní, humanitární a charitativní organizace. (Štětina, 2014)

Obsahuje věcné prostředky (základní předměty pro postižené obyvatelstvo), finanční prostředky, které jsou určeny na nákup základních potřebných předmětů, duchovní a psychologickou pomoc a poradenskou pomoc např. pojištění, nakládání s poskytnutými technickými prostředky atp. (Mika, 2012)

Tuto oblast upravuje zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů. Zákon říká, že jsou vytvářeny zásoby pro humanitární pomoc, které patří do systému nouzového hospodářství a jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv. (zákon č. 241/2000 Sb.)

1.1.7 Individuální ochrana

Pojmem individuální ochrana rozumíme „*Soubor organizačních a materiálních opatření, jejichž cílem je chránit jednotlivce před účinky nebezpečných chemických, radioaktivních nebo biologických látek*“. K individuální ochraně se používají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla a prostředky individuální ochrany. (Kovařík et al., 2006)

Podle vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, se k individuální ochraně obyvatelstva před účinky nebezpečných škodlivin při MU se využívají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla. Jsou

to pomůcky, které si občané připravují svépomocí z dostupných prostředků a které omezeným způsobem nahrazují prostředky individuální ochrany. (vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu se pro vybrané skupiny obyvatel provádí výdej prostředků individuální ochrany. Jedná se o tyto kategorie osob a tyto pomůcky (vyhláška č. 380/2002 Sb.):

- dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku,
- dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let,
- dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let,
- ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních,
- ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob.

Zástupci prostředků individuální ochrany

Prostředky individuální ochrany můžeme rozdělit na 2 skupiny a to na prostředky individuální ochrany pro děti a pro dospělé.

Mezi prostředky individuální ochrany pro děti patří **Dětský vak DV-65 a DV-75**. Vak DV-75 je z pogumované textilie. Obsahuje 2 difúzní filtry, 2 manipulační rukavice, 2 kapsy na pleny a kojeneckou lahev, 1 průzor a propojovací zařízení pro podávání potravy z venčí do kojenecké láhve umístěné uvnitř. Ve vaku je také zásobní láhev mající uzávěr s injekční jehlou chráněnou pryžovým obalem, kojenecká láhev s dudlíkem, nosný popruh a nafukovací podložka pod hlavičku dítěte. Vak DV-65 je rovněž z pogumované textilie a obsahuje difúzní filtr, manipulační rukavici a průhled. Dětské kazajky **DK-62** a **DK-68** jsou určeny pro děti ve věku 1,5 roku až 3 roky. Obě kazajky jsou určeny na ochranu dýchacích cest a částí povrchu těla dítěte. Oděvní část kazajek je stejně jako dětský vak vyrobena z pogumované textilie. V kazajkách je filtroventilační jednotka. Dětská maska DM-1 a DM-2 je určena pro děti do věku 10 let. Pro děti okolo 12 let je ochranná maska CM-3. (Martínek et al., 2006)

Obrázek 4 Dětský ochranný vak DV-75

Zdroj: MARTÍNEK, Bohumír, 2009. *Individuální ochrana*. In: SlidePlayer [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://slideplayer.cz/slide/11233049/>

Pro dospělé jedince se používají ochranné masky CM-3, CM-4, CM-5, CM-6. Jedná se o ochranné masky s vyměnitelnými krabicovými filtry. Mezi ochranné oděvy pro dospělé patří speciální ochranný oděv SOO-CO. Jedná se o izolační, hermetický a nepřetlakový oděv. Je to jednodílná kombinéza s kapucí. Oděv je vyrobený z polyamidového textilu šedé barvy. (štětina) Dalším oblekem je protichemický oblek OPCH-90-PO. Jde o neventilovaný a izolační oblek, který se používá společně s dýchacím přístrojem. Je určen pro dlouhodobé a opakované použití. Oblek je řešen jako kombinéza s kapucí. Posledním oblekem je protichemický oděv OPCH-90-CO, díky kterému je možné se v zamořeném prostoru pohybovat až 24 hodin. (Patočka, 2004)

Obrázek 5 Ochranná maska CM-6

Zdroj: URNA ROKYCANY, 2007. Ochranná maska CM-6. In: [Http://www.urna-rokycany.wz.cz/ochranna_maska_CM6.html](http://www.urna-rokycany.wz.cz/ochranna_maska_CM6.html) [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: http://www.urna-rokycany.wz.cz/ochranna_maska_CM6.html

Improvizovaná ochrana

Pokud ohrožené osoby nemají k dispozici prostředky individuální ochrany, je třeba použít improvizovanou ochranu. Základním principem improvizované ochrany je využít vhodné části oděvu k sebeochraně. Tímto způsobem můžeme chránit jak dýchací cesty, tak i celý povrch těla. Používají se k ní součásti civilního oblečení, oděvní součástky, které jsou obsažené v šatníku např. holínky, gumové rukavice či pláštěnky. Pokud je třeba se chránit tímto způsobem, je potřeba dodržovat následující zásady:

- musí být zakryté celé tělo,
- veškeré prostředky musí být utěsněny,
- pro dosažení co nejlepších ochranných výsledků, je třeba využít více ochranných prostředků anebo zakrýt povrch těla. (Kučera, 2004; Kroupa et al., 2006)

K ochraně hlavy se používají šály, šátky, cyklistické helmy, pracovní helmy či lyžařské helmy atd. Ochrana obličeje se kombinuje společně s ochranou dýchacích cest. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat ochraně nosu a úst (brána vstupu dýchacích cest). Nejlepší způsob je použití flanelového hadříku či froté ručníku navlhčeného vodným roztokem soli nebo kyseliny citrónové, jež je upevněný šátkem či šálou v oblasti zátylku. Oči chráníme lyžařskými, potápěčskými či plaveckými brýlemi. Pokud je nemáme, lze jednoduše přetáhnout přes hlavu průhledný polyetylenový sáček a stáhnout ho tkanicí nebo gumou na úrovni lícních kostí. (Štětina, 2014)

K ochraně trupu používáme zimní kabáty, bundy, kalhoty, kombinézy a šustákové soupravy. Oděvy utěsníme v oblasti krku, rukou a nohou. U krku lze použít šátek nebo šálu. V pase budu nebo kombinézu stáhneme opaskem nebo řemenem. Netěsnosti a trhliny přelepíme lepicí páskou. Ke všem oděvům je možné použít pláštěnku nebo plášť do deště. Ty se utěsňují pouze u krku. Pogumované části oděvů musí být pogumovanou stranou ven. V případě, že nemáme pláštěnku, použijeme deku, příkrývku či plachtu a prostrčíme jí hlavu a zabalíme se do ní. Na ochranu rukou jsou vhodné pryžové rukavice. Přes rukavice přesahují rukávy. Rukavice (pokud nejsou zakončeny nápletem) převážeme provázkem nebo řemínkem. Pokud mezi rukavicemi a rukávy vzniklo nezakryté místo, je třeba ho obalit šátkem, šálou, igelitem atp. Nohy je třeba chránit holínkami, kozačkami nebo vysokými koženými botami. Nohavice jsou přetaženy přes boty. Pokud je na nohou nechráněné místo, ochráníme ho stejným způsobem,

jako nechráněné místo na rukou. Pokud jsou boty nízké, lze vyrobit návleky z igelitových tašek a přetáhnout je přes nohy.

Tento typ ochrany zcela nenahradí prostředky individuální ochrany. Použití improvizované ochrany je časově limitováno a je určeno pouze na dobu přepravy do stálého úkrytu, na dobu úniku ze zamořené oblasti, k překonání zamořeného prostoru, k ochraně osob nacházejících se v improvizovaném úkrytu a k evakuaci osob ze zamořeného území. (Štětina, 2014)

1.1.8 Dekontaminace

Dekontaminaci je možné definovat jako: „*soubor metod, prostředků a postupů k účinnému odstranění kontaminantů z příslušného povrchu nebo prostředí, případně snížení jejich škodlivých účinků na nějakou, předem stanovenou, bezpečnou úroveň.*“ (Kratochvílová, 2005)

Obecně je za dekontaminaci označováno zneškodnění a účinné odstranění chemických látek, b-agens a radiologických látek, jimiž byly zasaženy osoby, zvířata, materiál, technika či životní prostředí. (Matoušek et al., 2008)

Dle typu likvidované škodlivé látky rozlišujeme odmořování, dezinfekci a dezaktivaci. Odmořováním nebo-li detoxikací rozumíme likvidování nebo odstraňování chemických látek. Pojem dezinfekce se používá u b-agens a pojem dezaktivace u radioaktivních materiálů. (Matoušek, Urban, Linhart, 2008)

Rozlišujeme tři metody dekontaminace. Jedná se o dekontaminaci chemickou, fyzikální a mechanickou. Mezi mechanické metody dekontaminace patří vyklepání, kartáčování, otírání, navršení kontaminovaného materiálu zeminou, pískem atd. Chemickými metodami rozumíme vyvolání chemické reakce vhodným činidlem. (Martínek, Linhart, 2006)

1.2 Mezinárodní kontext Ochrana obyvatelstva

Od konce 2. světové války až do 90. let 20. století prožila lidská populace více než 200 ozbrojených konfliktů. Více než 25 milionů lidí se stalo ať už přímo nebo nepřímo obětí těchto ozbrojených konfliktů. Na základě zkušeností z ozbrojených konfliktů vznikl požadavek světového společenství dohodnout normy, jež by zmírnily následky ozbrojených konfliktů – zejména civilního obyvatelstva. Z historie vyplývá, že právní

úprava ozbrojených konfliktů je více než potřebná. Situace na počátku 21. století dokládá, že hrůzy z 20. století se pro lidstvo nestaly ponaučením. To dokládají ozbrojené konflikty na území bývalé Jugoslávie, bývalého sovětského svazu atp. (Martínek et al. 2010)

Velký význam má v této oblasti město Ženeva. V Ženevě sídlí Světová zdravotnická organizace, Mezinárodní červený kříž, Mezinárodní výbor červeného kříže. Je z ní organizována humanitární pomoc pro oblasti, které jsou zasažené ozbrojeným konfliktem či přírodní katastrofou. (Martínek, Tvrdek, 2010)

1.2.1 Ženevské úmluvy

V roce 1864 po bitvě u Solferina založil spolu s dalšími 4 obyvateli Ženevy Henry Dunant Mezinárodní výbor Červeného kříže. Výbor pod záštitou Švýcarské vlády svolal do Ženevy diplomatickou konferenci. Této konferenci se zúčastnilo 12 zástupců Evropských států. Konala se roku 1864 a přijala Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu zraněných vojáků v poli. Dle této úmluvy jsou sanitní vozidla, vojenské nemocnice a zdravotnický personál považovány za neutrální. Jako neutrální strany jsou chráněny a bojujícími stranami respektovány. V roce 1900 byla Ženevská úmluva přijata více než 50 státy. Což znamenalo přijetí prakticky celý světem. Touto úmluvou byl položen základ existence právních norem, které platí v případě vzniku války, tzn. i během války lze uplatňovat právo a sankce za jeho porušování. (Řehák et al., 2015; Dörmann et al., 2016 ;oblastní spolek Českého červeného kříže Trutnov, 2017)

V roce 1899 byla přijata Haagská úmluva. Ta rozšířila ochranu i na záchranné čluny, nemocniční lodě i s posádkami a také na ztroskotané osoby. Další Ženevská Úmluva je z roku 1906. Tato úmluva zahrnovala i ochranu válečných zajatců. Na základě zkušeností z 1. světové války byla upřesněna až v roce 1929.

V roce 1949 svolal do Ženevy Mezinárodní výbor červeného kříže diplomatickou konferenci. Výsledkem této konference je vznik 4 nových Ženevských úmluv. Ze dne 12. 8. 1949 o ochraně obětí válek. Jsou platné dodnes a jsou základem soudobého mezinárodního humanitárního práva. (Jukl, 2005)

Mezi tyto úmluvy patří (vyhláška č. 65/1954 Sb.):

I. Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli

Tato úmluva zajišťuje poskytnutí pomoci a ochrany života raněným a nemocným příslušníkům ozbrojených sil, příslušníkům milic, příslušníkům dobrovolných sborů, příslušníkům organizovaných hnutí odporu, příslušníkům pravidelných ozbrojených sil, osobám doprovázející ozbrojené síly, členům lodních posádek a posádkám civilního letectva a také obyvatelstva neobsazeného území, jež se při příchodu nepřítelů chopilo zbraně a dalším osobám.

Všechny chráněné osoby mají právo na lékařskou péči. Strana, v jejichž moc chráněné osoby upadnou, s nimi musí jednat lidsky a nedělat mezi nimi jakékoliv rozdíly (např. podle rasy či náboženství). Na tyto osoby je zakázán útok na život či na osobu. Se ženami se podle úmluvy musí zacházet se zvláštními ohledy, jež přísluší jejich pohlaví. Tato strana je také povinna poskytnout orgánům CO podat informace o osudu chráněných osob. Obyvatelstvo žijící na území, které je postižené válkou, může poskytnout pomoc raněným a nemocným. Na nikom nemůže být pácháno jakékoliv násilí za to, že ošetřoval nemocné nebo raněné.

Úmluva zakotvuje i podmínky pro činnost zdravotnického personálu. Vymezuje pravidla používání odznaku a rozeznávacího znaku zdravotnické služby armády. Úmluva se také zabývá sankcemi za porušení a zneužití této úmluvy.

II. Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři

Druhá Ženevská úmluva řeší stejné problémy jako první Ženevská úmluva, ale v rozdílných podmínkách. Úmluva řeší tyto problémy při ozbrojeném konfliktu na moři.

III. Ženevské úmluvy o zacházení s válečnými zajatci

Úmluva zabezpečuje ochranu válečných zajatců. S válečnými zajatci se za všech okolností jedná lidsky. Musí být vždy chráněni a to hlavně před násilnými činy, zavražďováním, urážkami či zvědavostí obecnosti. Zajatci zejména nesmí být podrobena tělesnému zmrzačení, lékařskému nebo vědeckému pokusu, který není

v zajatcův prospěch. Násilné odvety proti obyvatelstvu jsou úmluvou zakázány. Zajatci mají právo na respektování jejich osobnosti a cti. Se ženami se jedná se všemi ohledy, jež náleží jejich pohlaví. Zajatcům je zachována jejich plná občanská způsobilost. Země, v jejichž jsou moci, ji mohou omezovat jen v míře, jež vyžaduje zajetí.

Mocnosti se musí zdarma postarat o zaopatření zajatců a poskytnout jim potřebnou lékařskou péči. Se všemi zajatci musí být zacházeno stejným způsobem bez ohledu na rasu, rasu, náboženství atp. Mimo ochrany zajatců řeší úmluva problematiku související s počátkem zajetí, omezením volnosti pohybu, ubytování, stravováním a ošacením zajatců. Úmluva také řeší problematiku lékařské péče a hygieny zajatců.

IV. Ženevské úmluvy o ochraně civilních osob za války

Úmluva upravuje problematiku ochrany osob za války. Pamatuje zejména na ochranu zdraví a život civilistů. Její ustanovení se týkají veškerého obyvatelstva v zemích konfliktu bez jakéhokoliv rozdílu. Chráněné osoby mají dle úmluvy právo na respektování jejich osoby, cti, rodinných práv, náboženského přesvědčení a úkonů, jejich způsobů a zvyků. Musí s nimi být zacházeno lidsky. Tyto osoby mají být rovněž chráněny před násilím, zavražďováním, urážkami a také před zvědavostí obyvatelstva. Ženy mají být chráněny před jakýmkoliv útokem na jejich čest, zejména proti znásilnění, nucení k prostituci a dalšímu nemravnému chování. Úmluva dále vymezuje bezpečnostní, nemocniční a neutralizovaná místa oblastí. Stanovuje práva duchovního a nemocničního personálu při poskytování pomoci civilnímu obyvatelstvu. Část úmluvy je věnovaná dětem a rodinám. Úmluva říká, že po celou dobu zajetí (až na výjimky) budou děti a jejich rodiče spolu na stejném místě. Pokud budou některé děti zajatých rodičů na svobodě, mohou rodiče požadovat, aby byly děti v zajetí spolu s nimi. Dopustí-li se někdo trestného činu na civilním obyvatelstvu, ponese za to v souladu s úmluvou odpovědnost. Úmluva přísně zakazuje tělesný a duševní nátlak, opatření působící útrapy nebo smrt a brání rukojmí z řad civilistů.

Dodatkové protokoly

V současné době existují 3 dodatkové protokoly. První dva protokoly vznikly po 20. Mezinárodní konferenci Červeného kříže. Usnesením z této konference byl zmocněn MVČK k přijetí určitých kroků rozvoje mezinárodního humanitárního práva a zlepšení OO za ozbrojených konfliktů. Postupně vznikl návrh, v jehož rámci byl vypracován Protokol I a Protokol II. Československo protokoly podepsalo v roce 1978. Ratifikovány byly v roce 1990. V roce 2005 byl přijat Protokol III. Česká republika jej podepsala dne 12. 4. 2006. (Paulus, 2014; Clapham, 2015)

I. Dodatkový protokol (1977) k ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů (Protokol I)

Dodatkový protokol je prvním dokumentem, který se šířeji věnuje problematice civilní obrany. Formuluje ochranu jednotlivce po dobu trvání válečného konfliktu. Ochrana se vztahuje na civilní organizace civilní obrany a jejich personál, civilní obyvatelstvo, které plní úkoly civilní obrany a veškeré civilní obyvatelstvo. Ochrana se vztahuje i na personál civilních organizací neutrálních nebo jiných států a nejsou stranami v konfliktu. Dokument se zabývá i ochranou budov a materiálu používaných pro účely civilní obrany a úkrytů pro civilní obyvatelstvo a říká, že nikdo kromě strany, jíž patří, jej nesmí zničit nebo určit k jinému použití. Protokol zakotvuje i stíhání za jeho porušování. Za porušení ustanovení dodatkového protokolu bude potrestán jak ten, kdo ustanovení porušil, tak i ten, kdo jednání vedoucí k porušení ustanovení nařídil. (sdělení č. 168/1991 Sb.)

Článek 61 formuluje úkoly civilní obrany. Mezi tyto úkoly patří hlásné služby, evakuace, organizování a poskytování úkrytů, zatemňování, záchranné práce, zdravotnické služby včetně první pomoci a náboženské pomoci, boj s požáry, zjišťování a označování nebezpečných oblastí, dekontaminace a podobná ochranná opatření, poskytování nouzového ubytování a zásobování, okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech, okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení, bezodkladné pohřební služby, pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití a doplňující činnost nezbytná ke splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost. (Dodatkový protokol (1977))

k ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů.
(sdělení č. 168/1991 Sb.)

II. Dodatkový protokol (1977) k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter

Dodatkový protokol zakotvuje základní záruky humánního zacházení, ochranu civilního obyvatelstva, ochranu, péči a pátrání po nemocných raněných a trosečnicích, ochranu zdravotnického personálu, osob vykonávající zdravotnickou činnost a duchovního personálu. Zdravotnický personál, zdravotnické jednotky a duchovní personál musí být označen znakem červeného kříže, červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém pozadí. Znak musí být použit za všech okolností a nesmí být jakýmkoliv způsobem zneužit.
(sdělení č. 168/1991 Sb.)

III. Dodatkový protokol (2005) k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku

Poslední protokol se zabývá používáním dalšího rozeznávacího znaku. Jedná se o červený čtvercový rámec na bílém poli postavený na hrot. Znak je nazýván „znak III. Protokolu“. Národní společnosti vysokých stran, jež se rozhodnou tento znak používat, mohou, při používání znaku v souladu s vnitrostátními předpisy, pro identifikační účely využívat následující znaky:

- a) rozeznávací znak, který je uznaný Ženevskými úmluvami anebo kombinace znaků, které uznávají Ženevské úmluvy.
- b) jiný efektivně využívaný znak, který je používán Vysokou smluvní stranou a byl před přijetím tohoto protokolu prostřednictvím depositáře předmětem sdělení ostatním Vysokým stranám a Mezinárodního výboru Červeného kříže. (zákon č. 126/1992 Sb.)

1.2.2 Evropská Unie

Počátky budování ochrany obyvatelstva můžeme spatřovat ve druhé polovině 20. let 20. století. V celé řadě Evropských států vznikaly organizace OO a přijímaly se zákony, které vymezovaly činnost těchto organizací. Šlo zejména o prevenci před účinky leteckých útoků na civilní obyvatelstvo. Jedná se o CPO. (Hruška, 2012)

Po útlumu aktivit v této oblasti došlo opět ke zvýšení organizování aktivit v této oblasti. Až do poloviny 50. let šlo o opatření týkající se výhradně ochrany obyvatelstva v případě války proti konvenčním zbraním a později proti zbraním hromadného ničení (dále jen „ZHN“). V tomto období se v některých státech začala budovat ochranná infrastruktura proti napadení. V 70. letech minulého století se začala prosazovat tendence využívat organizovanou OO při přírodních a antropogenních katastrofách. Tomu byli přizpůsobovány i základní legislativní dokumenty. (Mika, 2012)

Na přelomu 80. a 90. let 20. století došlo v Evropě k zásadním změnám ve strukturách, systémech a opatřeních, jež napomohly k zachování života obyvatelstva a zamezení vzniku materiálních škod, v případě vzniku přírodní či antropogenní katastrofy. Chápání takto pojaté civilní obrany, pokud jde o vymezení jejího místa, úlohy, úkolů, organizační struktury, systému řízení a příslušné legislativy, se poměrně dost různí. Proto se i civilní obrana v členských státech poměrně různí. (Mika, 2012)

Evropská spolupráce v oblasti ochrany obyvatelstva se začala vyvíjet v roce 1985. V tomto roce byla předložena Zelené kniha Evropské komise „Péče o naše životní prostředí“. OO je strukturálně zařazena do oddělení, které se zabývá životním prostředím (DG Enviromental), tedy do oddělení CO a ekologických havárií. Hlavním cílem politiky Evropské Unie (dále jen „EU“) v této oblasti je podpora a pomoc při odpovídající aktivitě členských států EU. Obsah knihy byl konkretizován v usneseních rady v roce 1987 až 1994. Opatření, která kniha obsahovala, se týkaly následujících oblastí ochrany obyvatelstva:

- *„nástroje spolupráce,*
- *elektronické prostředky komunikace a výměny informací,*
- *výměna expertů, vzdělávání, simulační cvičení,*
- *terminologie,*
- *jednotné evropské nouzové číslo,*
- *informace a komunikace s veřejností,*
- *prevence a připravenost,*
- *zvláštní rizika.“*

Evropská spolupráce se významně posunula vpřed v roce 1997. Bylo přijato rozhodnutí Rady, jímž byl zaveden první Akční program civilní ochrany. Ten slouží k podpoře

a doplňování opatření členských států, při přírodních a technologických katastrofách s cílem zabezpečit ochranu osob, životního prostředí a majetku. Po tomto akčním programu následovalo zavedení dalšího akčního programu, jež byl na pět let a to na roky 2000 – 2004. Akční program kladl důraz zejména na oblast prevence katastrof a informovanost obyvatelstva. Program byl o dva roky prodloužen a platil až do roku 2006. (Martínek et al., 2006)

Aby bylo možné mobilizovat zdroje členských států a účinně koordinovat společné zásahy byl v roce 2001 přijat návrh komise na zavedení mechanismu Společenství. Mechanismus měl usnadnit spolupráci v oblasti OO. Doplňuje Akční program o následující mechanismy:

- předběžné rozpoznávání zásahových zdrojů,
- školicí programy, jež slouží ke zlepšení schopnosti reagovat,
- vytvoření skupin pro hodnocení situace a koordinačních skupin,
- zavedení společného komunikačního systému pro případ nebezpečí. (MV-GŘ HZS ČR, 2015; Roudný et al., 2004)

Cílem mechanismu je mobilizace zdrojů v případě přírodních a antropogenních katastrof. OO by dle něj měl být založena na následujících principech (Martínek et al., 2006):

- *„starost o ochranu obyvatelstva náleží státu,*
- *ústředním orgánem v této oblasti je jedno ministerstvo a to zpravidla ministerstvo vnitra,*
- *konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí,*
- *odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy, včetně obcí,*
- *profesní organizace tvoří jádro výkonných a částečně i řídicích složek, jsou doplňovány ostatními složkami různé právní povahy i fyzickými osobami (průměrný stupeň připravených specialistů činí 4-5 % populace),*
- *široká informovanost veřejnosti o ochranných opatřeních je prostředkem, který napomáhá k účinnější sebeochraně obyvatelstva,*

- *opatření, připravovaná k řešení následků mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací v míru, budou v případě potřeby využita i v období válečného stavu“.*

Dalším dokumentem ochrany obyvatelstva Evropské Unie (dále jen „EU“) je Postup společenství na podporu spolupráce k ochraně před katastrofami. Je platný od roku 2004. Kterýkoliv stát EU může tento dokument využít v případě, že chce získat přístup ke zdrojům, které má EU k dispozici. Postup může být aktivován již při hrozícím nebezpečí. Obsahuje prvky, které se týkají uvedení do stavu pohotovosti. Mezi tyto prvky patří zásahové jednotky včetně další podpory nasazení v případě vzniku katastrofy, experti pro vyhodnocování a koordinační týmy, centra pro předávání informací mezi komisí a všemi členskými státy EU a také zdravotnické zdroje. (Martínek et al., 2006; Roudný et al., 2004)

Materiál může být využit i v případě vzniku katastrofy mimo území EU. V případě, že je postup využit mimo území EU, jsou příslušná opatření prováděna buď jako zásah za koordinace státu, který v té době v EU předsedá nebo jako příspěvek k zásahu, jež je řízen jinou mezinárodní organizací. (Martínek et al., 2006; Roudný et al., 2004)

V letech 1985-1994 bylo přijato celkem 6 rezolucí, které se vztahují k problematice civilní ochrany. Tyto rezoluce založily nástroje, jakými jsou např. připravenost v civilní ochraně a odezva na pohromu v čase jejího dopadu. To bylo i doplněno do smlouvy o EU. (Hrabánková et al., 2004)

Cílem spolupráce v této oblasti je zajistit lepší ochranu lidí, životního prostředí a majetku v případě přírodních a technologických pohrom. To znamená:

- *„podporovat a doplňovat snahy v oblasti prevence pohrom, připravenosti pracovníků odpovědných za civilní ochranu a pracovníků provádějících zásah,*
- *přispívat k informovanosti veřejnosti pro zajištění sebeochrany Evropy,*
- *vytvořit rámec pro rychlou a účinnou spolupráci, mezinárodními službami pro civilní ochranu v případě potřeby*
- *zvýšit součinnost činností prováděných na národní úrovni v oblasti civilní ochrany v kontextu spolupráce s kandidátskými zeměmi.“* (Hrabánková et al., 2004)

Organizace spolupráce v této oblasti je usměrňována hlavně vydáváním směrnic, vypracováním hlavních projektů, výcvikem a simulovanými cvičeními. Mezi významné směrnice patří Směrnice Rady EU 96/82/EC o řízení rizik závažných havárií (směrnice Seveso II). Tato směrnice se zabývá problematikou plánování předcházení havárií, informování veřejnosti, přijímání nouzových plánů, provádění inspekce, územní plánování a výměnou informací o příčinách havárií. (Martínek et al., 2006)

EU přijala velké množství směrnic a nařízení, jež se týkají jaderné bezpečnosti a radiační ochrany. Všechny tyto směrnice a nařízení vychází z rámcové směrnice 96/29/Euroatom. (Martínek et al., 2006)

Mezi nástroje prohlubování spolupráce a řešení problémů členských států EU patří komunitární programy. Jsou financovány z rozpočtu EU. Komunitární programy jsou spravovány Evropskou komisí a specializovanými výkonnými agenturami. Představují možnost získání finančních prostředků na rozvoj podnikatelských a výzkumných kapacit a pro potřebu rozvoje infrastruktury pro řadu subjektů. Jedná se podnikatelské subjekty a asociace, akademické a pedagogické kruhy a také o místní samosprávu. Využívání komunitárních programů závisí zejména na iniciativě výše uvedených subjektů, jejich profesionální zdatnosti při formulaci cílů a záměrů a také při přípravě projektů. Cílem programu je podporovat akce EU přispívající k ochraně obyvatelstva, životního prostředí v případě vzniku přírodní a technologické katastrofy a uvědomění si vztahu mezi lidskou činností a přírodou. Program má také přispívat k usnadnění spolupráce, výměně informací a vzájemné pomoci mezi členskými státy EU. (Martínek et al., 2006; Tetřevová et al., 2017)

Státy předkládají projekty, které by měli být ukončeny do 2 let. Upřednostňovány jsou projekty, do nichž se zapojí více zemí. V gesci MV – GŘ HZS ČR má program nazvaný „**Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany**“. Jeho platnost skončila v roce 2004, ale byla prodloužena pro roky 2005-2006. Dalším programem je „**Mechanismus civilní ochrany**“. Byl zahájen 1. 1. 2002 a není časově nijak omezen. Účast na tomto programu se pro ČR stala závazná v souladu s rozhodnutím rady č. 2001/792/ES, EUROATOM dnem našeho řádného členství v EU. Finanční prostředky v tomto programu jsou vynakládány na školení a výcvik členů mechanismu, včetně společných cvičení, na zřízení společné komunikační a informační sítě CO, výměnné pobyty vrcholového managementu a na společné semináře.

Při využívání mechanismu se objevila potřeba ho přepracovat. Dne 8.11.2007 byl rozhodnutím rady EU schválen (2007/779/ES) RECAST Mechanismu. K jeho přepracování vedla skutečnost, že vzrostl počet a závažnost přírodních a antropogenních katastrof, při nichž dochází ke ztrátám na životech a na majetku, kulturním dědictvím a je způsobena škoda na hospodářské a sociální infrastruktuře a je poškozováno ŽP. Mechanismus se vytváří na podporu spolupráce mezi Společenstvím a členskými zeměmi při asistenčních zásazích v oblasti CO v případě vzniku závažných MU či bezprostřední nebezpečí výskytu MU. Má zajistit zejména ochranu osob, ŽP, majetku, včetně kulturního dědictví v případě vzniku přírodních nebo antropogenních pohrom, teroristických útoků, technologických, radiologických či ekologických havárií, včetně znečištění vody jako důsledek námořních havárií, uvnitř nebo vně Společenství bere v úvahu i zvláštní potřeby izolovaných, nejvzdálenějších a jiných oblastí či ostrovů Společenství. Dokument definuje základní pojmy, jakými jsou např. závažná mimořádná událost, odezva, připravenost, včasné varování, a modul. Zpracovává jednotlivé prvky a opatření Mechanismu CO, úkoly členských států při vzniku MU, úkoly komise EU, odezvu na vznik MU, poskytování pomoci prostřednictvím mechanismu uvnitř EU a mimo EU. (Martínek et al., 2010)

Dne 20. 12. 2007 došlo ke změně rozhodnutí Komise 2004/779/ES Euroatom, jež se týkalo prováděcích pravidel k rozhodnutí Rady 2007/779/ES, Euroatom o vytváření o vytváření mechanismu CO Společenství. Moduly CO jsou vytvářeny z vnitrostátních zdrojů jedné nebo více členských zemí. Jsou vytvářeny na základě dobrovolnosti a jsou příspěvkem k rychlé reakci evropské CO. Vymezuje pojmy zásahový tým a tým pro technickou pomoc. Stanovuje, jaké zajištění musí jednotlivé moduly mít. Existují následující moduly:

- a) *„vysokokapacitní odčerpávání,*
- b) *čištění vody,*
- c) *vyhledávání a záchranné práce ve městech ve středně těžkých podmínkách,*
- d) *vyhledávání a záchranné práce ve městech v těžkých podmínkách,*
- e) *modul pro letecké hašení lesních požárů s pomocí vrtulníků,*
- f) *modul pro letecké hašení lesních požárů s pomocí letadel,*
- g) *předsunutá zdravotnická jednotka s chirurgií,*
- h) *polní nemocnice,*

- i) letecká evakuace obětí pohromy,*
- j) nouzové dočasné přežití,*
- k) chemická, biologická, radiologická a jaderná detekce a odběr vzorků (CBRN)*
- l) vyhledávání a záchranné práce v podmínkách CBRN (chemické, biologické, radiologické nebo nukleární ohrožení)“.*

Dne 13.07.2007 byla v Lisabonu podepsaná smlouva pro Evropu 21. století nebo také Lisabonská smlouva. Cílem této smlouvy je reformovat instituce EU a její fungování. Vznikla v reakci na změnu počtu členských států EU (z 15 na 27) a potřeby mít k dispozici účinné nástroje, které by EU zajistili správné fungování a schopnost reagovat na rychlé změny současného světa. V platnost vstoupila v roce 2009. Obsahuje dva články, které pozměňují Smlouvu o EU nebo-li Maastrichtskou smlouvu a Smlouvu o založení Evropského Společenství nebo-li Římskou smlouvu, která se nově nazývá Smlouva o fungování EU.

Lisabonská smlouva mimo jiné formuluje cíle civilní ochrany. Mezi cíle patří (Víšek, 2013):

- posílení systému CO pro předcházení přírodních a antropogenních pohrom a ochrana proti nim,
- spolupráce mezi mezinárodními a vnitrostátními útvary na úseku civilní ochrany,
- zvyšování kvalifikace všech osob, které se zabývají civilní ochranou.

Agenda civilní ochrany je v EU pouze podpůrná, koordinační a doplňková. Významnou roli v této oblasti sehrává Rada EU a Evropský parlament. Tyto instituce jsou oprávněny přijímat potřebná opatření. Civilní ochrana je od přijetí Lisabonské smlouvy v gesci generálního ředitelství pro humanitární pomoc (dále jen „DG ECHO“). Jeho cílem je poskytnout pomoc v nouzi obětem přírodních katastrof a ozbrojených konfliktů na území EU, bez jakýchkoliv rozdílů. DG ECHO je složeno ze dvou ředitelství a dvou oddělení. První ředitelství se zaměřuje na samotné operace a druhé ředitelství na provozní otázky jako jsou např. rozpočet nebo audit. Obě ředitelství jsou zodpovědná za správu rozpočtových prostředků na podporu všech oblastí, na které se mandát DG ECHO vztahuje. Práce se provádějí jak na centrále v Bruselu, tak i v terénních kancelářích, které se nacházejí po celém světě např. v Kolumbii, Etiopii nebo v Indii. Práce se provádějí ve spolupráci s nevládními organizacemi, agenturami a mezinárodními organizacemi jako je

např. Mezinárodní výbor červeného kříže a Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Oddělení se zabývají reakcí na vznik katastrofy, prevencí a připraveností. Mají pod sebou i monitorovací a informační středisko EU. V rámci rady Evropy byla pro tuto oblast vytvořena pracovní skupina. Pracovní skupině předsedá předšednická země. Pracovní skupina se zabývá tématy, jako je prevence před přírodními a antropogenními katastrofami a přípravou a reakcí na ně. Dále se zabývá vzájemnou pomocí při vzniku katastrofy mezi jednotlivými členskými zeměmi, spoluprací v oblasti Evropské kritické infrastruktury a posilování bezpečnosti v CBRN oblasti v EU. (Víšek, 2013)

1. 3 Civilní nouzové plánování

Civilní nouzové plánování (dále jen „CNP“) můžeme charakterizovat jako „*proces plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky, trvalé funkčnosti státní správy, přijatelné úrovně společenské a hospodářské činnosti státu a obyvatelstva*“. Nedílnou součástí CNP je i koordinace požadavků na civilní zdroje, které jsou potřebné pro zajištění bezpečnosti ČR. (Šafr, 2008)

CNP je součástí systému obranného plánování Severoatlantické Aliance. Jeho vrcholným orgánem v rámci Severoatlantické Aliance je Hlavní výbor pro CNP. Mezi základní cíle CNP patří podpora preventivních krizových opatření, podpora a součinnost s vojenskými složkami, jak v době míru, tak i v době krize a války, zajištění funkčnosti vlády po dobu krize a války, zajištění uspokojivé úrovně společenského a ekonomického života po dobu trvání krize a podpora a OO po dobu trvání krize a války.

V ČR pod tímto pojmem rozumíme soubor procesů a vazeb, který určen především pro zabezpečení věcných prostředků při řešení KS.

Výbor pro civilní nouzové plánování (dále jen „VCNP“) je stálý orgán bezpečnostní rady ČR. Výbor má na starosti koordinaci a plánování opatření k zabezpečení základních funkcí státu, vnitřní bezpečnosti, OO a ekonomiky a koordinaci požadavků na civilní zdroje, bez kterých nelze zajistit bezpečnost ČR. Za jeho činnost je odpovědné MV. Výbor má 23 členů. Předseda výboru je ministr vnitra a místopředseda je náměstek ministra vnitra. Mezi členy výboru patří náměstek ministra zahraničních věcí, náměstek ministra zemědělství, náměstek ministryně obrany, náměstek ministra financí, náměstek

ministra průmyslu a obchodu, náměstek ministra dopravy, náměstek ministra práce a sociálních věcí, náměstek ministra kultury, náměstek ministra životního prostředí, náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy, náměstek ministra zdravotnictví, náměstek ministra spravedlnosti, předseda Rady Českého telekomunikačního úřadu, předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, viceguvernér České národní banky, předseda Správy státních hmotných rezerv, ředitel Národního bezpečnostního úřadu, ředitel sekretariátu Bezpečnostní rady státu, generální ředitel HZS ČR a policejní prezident. (Harazin et al., 2010; usnesení č. 544/2000 Sb.)

Civilní zdroje CNP lze rozdělat na podnikovou sféru (zdroj nezbytných dodávek a mobilizačních dodávek), informace (pro potřeby hospodářských opatření pro krizové stavy) a informace o podnikových zdrojích a prostředcích využitelných na řešení krizové situace a infrastrukturu (zejména infrastruktura ekonomická). (Harazin et al., 2010)

2. Cíl práce a výzkumná otázka

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je objasnit problematiku ochrany obyvatelstva, popsat systém ochrany obyvatelstva v České republice a Evropské unii a porovnání této oblasti v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku.

2. 2 Výzkumná otázka

Jsou v systému ochrany obyvatelstva v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku významné rozdíly?

3. Metodika

Pojem metodika pochází z řeckého slova *methodikos*, které v překladu do češtiny znamená návodný nebo návod podávající. Metodiku můžeme charakterizovat jako teoreticko-praktické schéma, které určuje jednotlivé kroky prováděné odborné činnosti a vychází z vědeckého poznání a zkušeností a vymezuje přesně jednotlivé postupy pro výkon dané odborné činnosti. Metodika výzkumné práce je určitý návod, jak postupně realizovat výzkumné procedury, které se týkají dosažení stanoveného výzkumného cíle. Formálně ho můžeme ztvárnit např. vývojovým diagramem či formalizovaným schématem. (Ochrana, 2009; Sebera, 2012)

V teoretické části práce byla využita literární rešerže, analýza a syntéza dostupných dat. Data byla získána z odborných knih, ověřených internetových zdrojů a platné legislativy. Byla využita jak česká legislativa, tak i mezinárodní legislativa. Z mezinárodní legislativy byly použity Ženevské úmluvy spolu s dodatkovými protokoly. Dále byly použity některé dokumenty Evropské unie. Mezi použité dokumenty patří Zelená kniha Evropské komise „Péče o naše životní prostředí“, Akční program civilní ochrany, Mechanismus společenství, Postup společenství na podporu spolupráce k ochraně před katastrofami, Směrnice Rady EU 96/82/EC o řízení rizik závažných havárií, Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany, Mechanismus civilní ochrany a Lisabonská smlouva.

Jednotlivá témata jsou chronologicky seřazena, tak aby tvořila jeden logický celek. Při tvorbě diplomové práce bylo postupováno podle opatření děkanky Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 6/2016. (Tóthová, 2016).

Pro potřeby praktické části práce a zodpovězení výzkumné otázky byla použita metoda literární rešerže, analýza a syntéza dostupných dat a komparativní metoda nebo-li srovnávání. Informace byly čerpány zejména z legislativních dokumentů Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Z britských dokumentů byla použita národní bezpečnostní strategie a zákon o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004. Z České legislativy byl použit zákon č. 239/2000 sb., o IZS, vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. V praktické části byla použita Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.

Komparativní metodou rozumíme metodu, která se používá pro srovnání různých jevů, systémů, podniků, zemí nebo systémů řízení. V diplomové práci se jedná zejména o srovnávání názorů, hypotéz, výsledků, tempa růst apod. Komparativní metoda je základní metodou hodnocení. (Vochozka et al., 2016)

Analýzou rozumíme myšlenkové rozložení zkoumaného jevu na jednotlivé části. Ty jsou pak předmětem dalšího zkoumání. Po tomto analytickém postupu se snažíme dostat zpět k původnímu celku. Ten je navíc obohacen a prohlouben o další znalosti o předmětu jako celku. (Vochozka et al., 2016)

Syntézou rozumíme spojování jednotlivých částí, které jsou vyčleněny za pomoci analýzy, v jeden celek. (Vochozka et al., 2016)

Rešerží rozumíme soupis literatury k danému tématu, na něž je psaná konkrétní práce. Při rešerži jsou prohledány veškeré dostupné zdroje. Díky ní je možné získat poznatky, východiska a utřídit si myšlenky. (Vochozka et al., 2016)

4. Výsledky

Cílem této práce bylo objasnit problematiku ochrany obyvatelstva, popsat systém ochrany obyvatelstva v České republice a Evropské unii a porovnání této oblasti v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku. Pro potřeby porovnání systému ochrany obyvatelstva v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku bylo nutné nastudovat zásadní Britské dokumenty, jimiž je Národní bezpečnostní strategie a zákon o nouzových pravomocích z roku 2004.

4.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

Se svojí rozlohou 243 milionů km² nepatří Spojené království Velké Británie a Severního Irsku (dále jen „UK“) mezi velké státy. Má cca 63 milionů obyvatel. 92% obyvatelstva žije městských aglomeracích. 94% obyvatel tvoří Britové a 6% příslušníci bývalých britských kolonií. Hlavním a zároveň největším městem je Londýn, ve kterém žije asi 7 milionů obyvatel. Mezi nejlidnatější města patří Birmingham, Manchester, Liverpool, Leeds, Newcastle a Sheffield. (National geographic partners, LLC., 2017; Liščák, 2009)

Území je tvořeno 4 zeměmi – Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko. Království je ostrovní zemí a leží u Atlantského oceánu. Hornaté oblasti se nacházejí zejména ve Skotsku a Walesu. Anglie je spíše nížinatá. Největší řeka je Temže a největší jezero je Lough Neagh. Území se nachází v mírném klimatickém pásu a jsou pro něj charakteristické silné a vydatné srážky. (Liščák, 2009)

Velká Británie je konstituční monarchií. V jejím čele je panovník, který vládne parlamentní demokracií bez psané ústavy. Funkce je pouze reprezentační. V současné době je panovnicí královna Alžběta II. Parlament se skládá z 2 komor, a to z Poslanecké sněmovny a Sněmovny lordů. V poslanecké sněmovně je celkem 659 poslanců a ve Sněmovně lordů celkem 705 členů. Sněmovna lordů má určité soudní pravomoci. Skotsko disponuje vlastním parlamentem. Součástí všeobecného práva je zvykové právo, které z části vychází ze soudních precedentů. (Liščák, 2009; Infoplease, 2015)

Správní členění se v jednotlivých zemích různí. Anglie je rozdělena do 46 hrabství, Wales na 8 hrabství, Skotsko na 9 regionů a 3 ostrovních oblastí a Severní Irsko se skládá z 26 distriktů. Od roku 1972 je Severní Irsko spravováno Londýnem kvůli sektářskému násilí.

Nejdůležitějšími vývozními komoditami jsou průmyslové výrobky, dopravní prostředky, elektrotechnika a textilní výrobky. (Liščák, 2009)

4.1.1 Civilní ochrana ve Spojeném království

Na území UK není pojem OO používán. Pod tímto pojmem se zde rozumí CO. CO společně s krizovým řízením a dalšími opatřeními jsou součástí CNP. Hlavní zásadou je, že primární odpovědnost včetně prvotní reakce na MU nesou orgány místní správy a samosprávy. Zásada vychází z premisy, že se v UK MU takového rozsahu, aby bylo potřebné řízení z ústřední úrovně, téměř nevyskytují. To však již dnes není pravdou. Úkoly civilního nouzového plánování řeší stát nebo jednotlivé historické země (Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko). CO je naopak řešena na úrovni hrabství, distriktů a obcí. K tomuto účelu zpracovávají všeobecné a specifické plány. (Linhart et al., 2009)

Struktura řízení MU je v UK decentralizovaná. Jsou tedy řešeny od zdola nahoru dle závažnosti dané MU. Velké množství MU je zvládáno pouze činností místních úřadů, které vždy na vzniklé události reagují jako první. MU ale nejsou záležitostí pouze jednoho aktéra. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

Na místní úrovni existují regionální týmy odolnosti. Slouží, jako prostředník při komunikaci ústřední vlády a místních úřadů. Aktivují činnost regionálních středisek, slouží jako podpora místních reakcí a obnovy a zajišťují přesný obraz o situaci v regionu. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

V případě, že by reakce na MU regionální koordinací byla přínosem, bude svolána regionální koordinační skupina. Tyto skupiny jsou obdobou regionálních strategických koordinačních skupin. Při nejzávažnějších událostech může být svolán Výbor pro civilní nepředvídatelné události a bude podporovat reakci a obnovu v celém regionu. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

V případě vzniku masivní katastrofy je odpovědnost předsunuta na ústřední úroveň. Koordinace je prováděna prostřednictvím Sekretariátu pro civilní nepředvídatelné události nebo příslušným vedoucím oddělením, které je určeno sekretariátem

nebo výborem pro civilní nepředvídatelné události. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

V případě vzniku MU se spoléhá zejména na nouzové plány záchranných služeb, místních úřadů, veřejných zdravotnických služeb, osob odpovědných za průmyslová zařízení a dalších, včetně dobrovolnického sektoru. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

V roce 2001 byl v rámci úřadu vlády jako pevná struktura ustanoven Sekretariát pro civilní nepředvídatelné události. Tento orgán byl zřízen za účelem zlepšení reakce na MU, kterým se UK nemůže vyhnout a musí s nimi počítat. (Bosher, 2008; European Commission, 2016)

Sekretariát pro civilní nepředvídatelné události je součástí Skupiny pro informace, bezpečnost a pružnou odolnost. V jeho čele stojí ředitel. Ten je cestou ministra odpovědný předsedovi vlády a ostatním ministrům. Sekretariát se člení na následující týmy:

- plošný monitoring a odezva,
- programy způsobilosti,
- strategie a komunikace,
- zákon o civilních nepředvídatelných událostech a schopnostech místních záchranných týmů,
- zahraniční záležitosti,
- cvičení a operace,
- právní servis,

Sekretariát pro civilní nepředvídatelné události zajišťuje bezpečnost obyvatel UK, identifikaci rizik, zvládání rizik, vysokou úroveň odezvy na rizika a rychlou obnovu následků těchto rizik. Sekretariát identifikuje a stanovuje potenciální hrozící nebezpečí a varování před nimi. Mezi další úkoly sekretariátu patří zajištění připravenosti odezvy všech úrovní veřejné správy a uvedení do činnosti všech potřebných mechanismů, zvyšování odolnosti vůči MU, vývoj metod na zlepšení oblasti kritické infrastruktury, informování o veškerých uskutečněných činnostech a opatřeních veřejné správy a zlepšování schopnosti rychlé a adekvátní reakce na MU jak u veřejného sektoru, tak i u soukromého a dobrovolného sektoru. I když má sekretariát celostátní působnost,

uplatňuje svoje kompetence zejména v Anglii a Walesu. Skotsko a Severní Irsko mají v těchto oblastech velkou samostatnost a odpovědnost. Sekretariát přispívá svojí činností do činnosti Výboru pro civilní nepředvídatelné události a další. Již od svého vzniku spolupracuje s vládními odděleními, decentralizovanými úřady a klíčovými subjekty, aby mohlo UK zlepšit schopnost přípravy, reakce a obnovy na MU. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

V případě, že je MU takového rozsahu, že ovlivňuje činnost řady vládních oddělení, bude se vyžadovat kolektivní reakce vedená vedoucím ministerstvem. Jeho úkolem je zajistit koordinovanou reakci ústřední vlády. Vzhledem k nepředvídatelné povaze zachovává vláda zvláštní prostředky pro řešení krizí – v tzv. COBR týmu a podpůrná opatření, které se použijí pouze v případě vzniku národní krize. V rámci COBR dohlíží na reakci vlády Strategická skupina pro teroristické incidenty a Výbor pro občanské záležitosti pro všechny ostatní MU. Úředníci COBR identifikují možnosti a navrhnou možnosti, na které se ministerstvo soustředí. (Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 2015)

4.1.1 Národní bezpečnostní strategie a strategická obrana a bezpečnostní přezkum

Strategie se skládá ze 7 kapitol a 2 příloh. První kapitola strategie se zabývá vizemi UK. Vize spočívají v zajištění bezpečného a prosperujícího UK. Vše co UK dělá je z důvodu ochrany jejich hodnot, lidí a prosperity. Ochrana hodnot UK, lidí a prosperity bude dosažena (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015):

- posílením ozbrojených sil a zpravodajských agentur,
- posílením měkkých sil,
- investováním do aliancí včetně Severoatlantické aliance,
- posilováním domácí odolnosti a prosazovat zákony proti globálním výzvám, které stále více ovlivňují britský národ, společenství a podniky,
- bojem proti terorismu,
- udržení si pozice lídra v oblasti kybernetické bezpečnosti,
- odstraněním hrozeb ze strany státu,
- podporováním prosperity a budováním hospodářských vztahů s mocnostmi jako je Čína a Indie.

Během 5 následujících let bude UK (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015):

- bojovat proti terorismu, extremismu a ideologiím, které ho „přikrmují“,
- rychle a efektivně reagovat na krize v UK i v zahraničí,
- napomáhat posílení mezinárodního řádu založeného na pravidlech a jeho institucích,
- spolupracovat s partnery, aby omezilo konflikty a podpořilo stabilitu, řádnou správu věcí veřejných a lidská práva,
- podporovat prosperitu, rozšiřovat hospodářské vztahy s rostoucími mocnostmi, jako je Indie a Čína, pomáhat budovat globální prosperitu, investovat do inovací a dovedností a podporovat obranu UK a bezpečnostní export.

Spojené království má tradici v ochraně svého obyvatelstva, podpoře občanských svobod, prosazování právního státu a budování rozmanitých a integrovaných společenství tolerantních k různým náboženstvím a vírám. Jeho demokratické a inkluzivní hodnoty jsou základem bezpečnosti a prosperity. Tyto hodnoty bude i nadále podporovat. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Dlouhodobá bezpečnost a prosperita závisí na stabilním mezinárodním systému, který odráží základní britské hodnoty. Demokracie, právní stát, otevřená a zodpovědná vláda a instituce, lidská práva, svoboda projevu, majetková práva a rovnost příležitostí, včetně posílení postavení žen a dívek, jsou stavebními kameny úspěšných společností. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

UK potřebuje politiky a schopnosti, které umožní řešit okamžité problémy, jako je například hrozba z Islámského státu, zajistit dlouhodobé zájmy a rychle reagovat na nečekané události. UK potřebuje spojence a partnery, kteří ho podporují, a mezinárodní systém, který odráží jeho hodnoty a pomáhá chránit jeho zájmy. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Tato strategie odráží rozhodný a aktivistický přístup UK. UK Bude využívat celé spektrum národní moci. Bude budovat svou obranu, odolnost a partnerství na území UK. Bude intenzivněji spolupracovat se zahraničními spojenci a partnery. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Strategie formuluje 3 vysoké, trvalé a vzájemně podporující se cíle národní bezpečnosti. Prvním cílem je ochrana britského lidu a území, hospodářská bezpečnost a ochrana infrastruktury a způsobu života. Druhým cílem je snižování pravděpodobnosti výskytu a ovlivnění ohrožení UK, jeho zájmů a zájmů jeho spojenců a partnerů. Třetím cílem je podpora prosperity a to zejména využitím příležitostí, inovativním způsobem práce a podporou britského průmyslu. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Kapitola 2 se zabývá silnými stránkami UK. Kapitola 3 shrnuje měnící se národní bezpečnostní kontext. Kapitoly 4 až 6 řeší podrobnou strategii UK a politiku, kterou bude sledovat a možnosti, do nichž bude investovat. Kapitola 4 popisuje, jakým způsobem bude UK zajišťovat bezpečnost britského lidu, hospodářskou bezpečnost, ochranu infrastruktury a způsobu života a to s využitím celého spektra národní moci. Kapitola 5 popisuje, jak bude UK projektovat svůj globální vliv, snížení pravděpodobnosti výskytu hrozby a jejího vlivu na UK. Kapitola 6 popisuje, jako bude UK podporovat prosperitu, využívání příležitostí, inovativní způsoby práce a rozvoj britského průmyslu. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Stejně jako v první národní bezpečnostní strategii z roku 2008, je pro UK a pro zajištění jeho bezpečnosti, zásadní spolupráce se Spojenými státy americkými. Ta je založena na společných hodnotách a na obranné, diplomatické, bezpečnostní a zpravodajské spolupráci. UK dále v tomto ohledu spolupracuje se Severoatlantickou aliancí a „Five Eyes“ (partnerství mezi UK, Spojenými státy americkými, Kanadou, Austrálií a Novým Zélandem). UK rozšiřuje své obranné a bezpečnostní vztahy se Evropskými partnery, zejména pak s Francií a Německem. UK má úzké vztahy se všemi členskými státy EU. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

UK posílilo vztahy na Blízké východě, zejména pak v Perském zálivu a Africe. Aktivně prosazuje užší vztahy s Asií a Tichomořím a to včetně Indonésie, Malajsie a Singapuru a Korejské republiky. Buduje silnější vztahy s rostoucími mocnostmi a to včetně Číny, Indie, Brazílie a Mexika. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

UK je jediným státem, který je stálým členem Rady bezpečnosti organizace spojených národů a Severoatlantické aliance, EU, Commonwealthu, G7 a G20, Organizaci

pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, OECD, Světové obchodní organizace Mezinárodního Měnového fondu a Světové banky. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

UK používá členství v těchto organizacích. V těchto organizacích hraje UK ústřední roli při posilování mezinárodních norem a při prosazování jeho hodnot. Podporuje řádnou správu věcí veřejných, boj proti korupci, právní stát a otevřenou společnost. Zachovává a prosazuje volný obchod, a to i prostřednictvím EU, a pracuje s rostoucími pravomocemi na celém světě, aby vytvořilo silnější a odolnější globální ekonomiku. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Hrozby

Největší hrozby UK spatřuje v terorismu, extremismu, migraci, nestabilitě, státní hrozby a intenzivnější státní soutěž, kybernetických hrozbách a technologickém rozvoji, narušení mezinárodního pořádku založeného na pravidlech. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Za největší teroristickou hrozbu považuje UK islámský stát, Al Qa'idu a Irské republikánské disidenty. Teroristé v minulosti již použili celou škálu metod útoků, od nenápadných útoků noži až po útoky zahrnující střelné zbraně a výbušniny. U skupin jako je Islámský stát a Al Q'aida hrozí, že se pokusí získat ZHN. Vzhledem k významnosti tohoto problému, bude UK investovat do řešení tohoto problému. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu bude i nadále přetrvávat nestabilita, sociální nerovnosti a vyloučení, demografické změny, rychlá a neplánovaná urbanizace, změny klimatu a celosvětové hospodářské a jiné šoky. UK se proto soustředí na budování stability v nestabilních státech. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Dalším velkým problémem je migrace. Nestabilita, extremismus a konflikty na Středním východě a v Africe, v posledních letech mnoho lidí. Velký počet lidí se snažil cestovat do Evropy a vytvářet humanitární výzvy a tlaky v celé EU. UK bude spolupracovat s multilaterálními agenturami a zeměmi, které hostí velké množství uprchlíků, s cílem zlepšit živobytí a poskytnout pomoc nejvzdálenějším lidem, co možná co nejbližší domova. S ohledem na migrační tlaky, bude rovněž důležité, aby UK dále posilovalo

kontrolovat migraci, poskytovat ochranu těm, kteří ji potřebují, a zajistit, aby systém hranic, přistěhovalectví a občanství mohl řídit migraci v zahraničí a v rámci Spojeného království. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Závažná a organizovaná trestná činnost má přímý dopad na bezpečnost, ekonomiku a pověst UK. Stojí Británii nejméně 24 miliard liber každý rok. Mezi nejvýznamnější typy patří počítačová kriminalita, sexuální vykořisťování a zneužívání dětí, nelegální střelné zbraně, organizovaná imigrační kriminalita, obchodování s drogami, hospodářská kriminalita včetně podvodů, praní špinavých peněz a úplatkářství a korupce. Objem a závažnost ohrožení závažného a organizovaného zločinu ve Spojeném království roste, protože služby a transakce probíhají online, internet se rozšiřuje po celé Africe a v Asii a technologie se rozvíjí. UK proto bude budovat užší spolupráci mezi vládou a finančním sektorem, což je důležité pro pochopení celého problému a vzniku inovativních způsobů řešení. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Dalším problémem je nárůst hrozeb pro zdravotní bezpečnost. Obzvláště ohrožené jsou státy se špatnou úrovní zdravotnictví a státy, kde vláda není na tyto hrozby schopna reagovat. Vznik a rozšíření mikrobů s potenciálem vyvolat pandemie a vzrůstající rezistenci na léky, včetně antimikrobiální rezistence, jsou významnými hrozbami. Budou vyžadovat větší a koordinovanější opatření na místní, národní, regionální a globální úrovni. Žádný národ nemůže těchto hrozbách jednat sám. Spojené království vybudovalo mezinárodní partnerství pro řešení antimikrobiální rezistence a dalších rizik pro celosvětovou zdravotní bezpečnost. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Další hrozbou je hospodářská soutěž mezi státy. Hospodářská soutěž mezi státy a hrozby s ní spojené, mohou mít významný dopad na naši bezpečnost a na naše zájmy. V extrémním případě představuje riziko, že UK a jeho spojenci vyvolají vojenský konflikt. Regionální konflikt a nestabilita mohou také vyvolat tlak na evakuaci britských státních příslušníků. V méně extrémním kontextu může nejistota ovlivnit naši prosperitu a bezpečnost některých našich nejbližších spojenců. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Velmi významné jsou také kybernetické hrozby. UK se stále více spoléhá na síťové technologie ve všech oblastech společnosti, podnikání a vlády, což přineslo významné

výhody. V posledních letech, ale narůstá kyber kriminalita a někteří nestátní aktéři, včetně teroristů a kybernetických zločinců, mohou používat snadno dostupné kybernetické nástroje a technologie pro destruktivní účely. Z bezpečnostních důvodů budou západní státy chtít přístup - v úzkém souboru těsně předepsaných okolností - k cestovním, finančním a komunikačním údajům v držení jiných států a soukromého sektoru. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Další technologický rozvoj s sebou nese celou řadu výhod, ale může přinést i celou řadu nových hrozeb. UK bude proto i nadále spolupracovat s partnery, abychom přizpůsobili mezinárodní řád založený na pravidlech, abychom mohli čelit novým výzám. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Tato bezpečnostní strategie na rozdíl od první bezpečnostní strategie pamatuje i na civilní nepředvídatelné události, jakými jsou například přírodní katastrofy. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015; The National Security Strategy of the United Kingdom, 2008)

Přírodní katastrofy mohou ohrozit bezpečnost UK a dodavatelské řetězce, na něž UK spoléhá. Reakce UK na tyto hrozby obvykle obsahuje humanitární prvek. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Další hrozby souvisí s energetickou bezpečností. Energetická bezpečnost může být ovlivněna regionálními spory, nestabilitou, terorismem a kybernetickými hrozbami a pozitivním technologickým vývojem. V následujících desetiletích se pravděpodobně bude muset UK spoléhat na dovoz zemního plynu a ropy. Práce prostřednictvím mezinárodních energetických organizací a rozšíření jejich členství a efektivní řízení poptávky je důležitým způsobem, jak zmírnit budoucnost. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Jako předposlední strategie uvádí hrozby spojené s globální ekonomikou. Vyspělé ekonomiky se pomalu zotavily ze světové hospodářské krize. Pokrok je nerovnoměrný a zranitelnost přetrvává. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Poslední hrozbou jsou změny klimatu. Do roku 2030 by svět mohl čelit požadavkům na 50% více potravin a energie a o 30% více vody a jejich dostupnost bude ohrožena

změnou klimatu. Extrémní povětrnostní vlivy pravděpodobně způsobí migraci, nestabilitu a konflikty. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Čtvrtá kapitola pojednává o ochraně britského národa. Cílem strategie je chránit britský lid, území UK, ekonomickou bezpečnost, infrastrukturu a způsob života v UK. V tomto smyslu bude UK zejména investovat do ozbrojených sil a bezpečnostních a zpravodajských agentur. UK bude odrazovat potenciální protivníky a to i zastrašovacími prostředky ve formě jaderných zbraní. UK bude bojovat proti terorismu na území UK i v zahraničí. Zavede nová a přísná opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti. Bude posilovat schopnost narušit závažnou a organizovanou trestnou činnost a bude zvyšovat odolnost proti hrozbám a rizikům. UK bude podporovat a posilovat mezinárodní řád založený na pravidlech, aby zajistilo dodržování těchto pravidel. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Pátá kapitola popisuje, jak vláda využije globální vliv UK k ochraně a podpoře zájmů a hodnot, podporující bezpečnost a prosperitu UK. UK bude využívat diplomaty, rozvojovou pomoc, ozbrojené síly, bezpečnostní a zpravodajské agentury, vymáhání práva a měkkou síly. Bude více investovat do vztahů s tradičními spojenci a partnery a bude budovat silnější partnerství po celém světě, aby rozmnožilo to, čeho může dosáhnout samo. UK bude spolupracovat s tradičními spojenci a partnery na posílení, přizpůsobení a rozšíření mezinárodního řádu založeného na pravidlech a jeho institucích. UK bude ambicióznější v boji proti konfliktům a budování stability v zámoří a pomůže ostatním rozvíjet jejich odolnost a připravenost, včetně globálních výzev klimatu a zdravotní bezpečnosti. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Šestá kapitola popisuje, jako bude vláda podporovat ekonomickou bezpečnost a globální příležitosti zahrnující prosazování ekonomických globálních příležitostí a posílení vztahů s rozvíjejícími se ekonomikami. UK bude investovat do národní bezpečnosti, aby zajistilo stabilní a bezpečnou zemi, ve které mohou lidé podnikat a ve které chtějí investovat. UK zvýší úsilí o budování oboustranně prospěšných, dlouhodobých a udržitelných vztahů s rozvojovými a rozvíjejícími se ekonomikami. Bude podporovat reformy v rozvoji hospodářství, které povzbudí hospodářský růst. Bude podporovat růst a udržitelný hospodářský rozvoj nejchudších zemí. UK bude zdvojnásobovat výdaje na zlepšení

daňových systémů a na řešení problémů daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem a bude bojovat proti korupci. Bude pracovat na rozvoji britských norem a předpisů na mezinárodních trzích a ochraně práv duševního vlastnictví. Bude posilovat partnerství s Čínou, Brazílií a Indií. Vláda bude podporovat odolnost UK proti kybernetickým hrozbám. Inovace, využití vědy a techniky je důležité pro národní bezpečnost. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Sedmá kapitola popisuje realizaci strategie v následujících pěti letech. Bude zřízen nový výbor Národního bezpečnostního úřadu, který bude dohlížet na realizaci této strategie. Jednotlivé resorty a jejich ministři budou odpovědní za realizaci závazků týkající se jejich resortu. K dosažení této strategie bude vláda posilovat struktury národní bezpečnosti, které podpoří další integrovaný celostátní přístup. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

4. 1. 2 Zákon o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004

Zákon o civilních nepředvídatelných událostech od roku 2004 prošel 12 novelizacemi, přičemž poslední novelizace proběhla v roce 2013. Zákon se skládá ze 3 částí a 3 příloh. (Civil contingency act, 2004)

První část zákona vymezuje pojem MU. MU je dle zákona událost nebo situace, která závažným způsobem poškozuje lidský blahobyt v UK, událost nebo situace, která závažně poškozuje životní prostředí, válka nebo terorismus, která závažným způsobem poškozuje bezpečnost UK. (Civil contingency act, 2004)

První část dále stanovuje úlohu a povinnosti dvou různých kategorií osob. Přičemž do kategorie 1 patří místní úřady, policejní orgány, hasičská a záchranná služba. Přičemž v kategorii 2 jsou „spolupracující orgány“, které se budou podílet pouze na řešení MU týkající se jejich odvětví a mezi ně patří např. výkonná zdravotní a bezpečnostní organizace. (Civil contingency act, 2004)

Jedná se o následující úkoly (Civil contingency act, 2004):

- pravidelně posuzovat riziko vzniku MU,
- pravidelně posuzovat riziko vzniku MU, což je nezbytné a účelné, aby mohly v případě jejího vzniku orgány a osoby vykonávat svoji funkci,

- zavést krizové plány, aby bylo zajištěno, že bude osoba nebo orgán schopna plnit svoje funkce, pokud je to žádoucí pro účely
 - předcházení vzniku MU,
 - snižování, omezování a zmírňování jejích účinků,
 - je třeba v souvislosti s MU přijmout další opatření
- zváží, zda je na základě posouzení vzniku rizika vhodné, aby osoba nebo subjekt pozměnila nebo doplnila plány,
- zajistí zveřejnění výše uvedených posouzení a plánů pro účely předcházení vzniku MU, snížení kontroly a zmírnění následků MU a přijetí dalších opatření v souvislosti s MU,
- zajistit varování veřejnosti a poskytovat rady a informace, pokud je pravděpodobné, že vznikne MU.

2. část zákona se zabývá nouzovými pravomocemi. Královna a „vyšší ministr koruny“ mohou nařídit nouzová opatření. „Vyším ministrem koruny“ je v tomto zákoně myšlen předseda vlády, některý z hlavních tajemníků královny a komisaři královské pokladny. (Civil contingency act, 2004)

Podmínkou pro nařízení nouzových opatření je, že vznikla MU. Další podmínkou je, že se stanoví opatření pro účely prevence, kontroly a zmírňování dopadů MU. Třetí podmínkou je naléhavá potřeba těchto opatření. Nouzové předpisy mohou obsahovat jakékoliv opatření, o kterých je osoba přesvědčená, že je vhodné ji regulovat pro účely prevence, kontroly a zmírnění průběhu a dopadů MU. V nouzových předpisech může osoba, která je vydává stanovit opatření za účelem (Civil contingency act, 2004):

- ochrany lidského života, zdraví a bezpečnosti,
- léčení lidských nemocí a zranění,
- ochrany a obnovy majetku,
- ochrana o obnovení dodávek peněz, potravin vody, energie a pohonných hmot,
- ochrany a obnovy komunikačního systému,
- ochrany a obnovy dopravy,
- ochrany a obnovy zdravotnických služeb,
- ochrany a obnovy činnosti bank a dalších finančních institucí,

- předcházení, omezení a snížení kontaminace půdy, vody a ovzduší,
- předcházení, omezení a snížení účinků narušení nebo zničení rostlinného zvířecího života,
- ochrany a obnovy činnosti Parlamentu, skotského parlamentu, shromáždění Severního Irsku a Národní shromáždění pro Wales a
- ochrana a obnovení výkonu veřejných funkcí.

Předpisy mohou obsahovat opatření jakéhokoliv druhu, které by mohly být provedeny zákonem parlamentu nebo výkonem královských pravomocí. Předpisy mohou udělit funkci ministroy koruny, skotskému ministrovi, národnímu shromáždění pro Wales a ministerstvo Severní Irsko koordinátorovi následující pravomoci (Civil contingency act, 2004):

- vykonávat diskreční pravomoc,
- vydávat pokyny a příkazy (ústně i písemně),
- zabavit nebo zkonfiskovat majetek,
- zajistit a umožnit zničení majetku, života zvířat a života rostlin,
- zakázat pohyb na určitém místě,
- umožnění pohybu na určité místo a z něj,
- zakázat seskupení určitého druhu, na určitém místě a v určitý čas,
- zakázat cestování v určené době,
- zakázat jiné určené činnosti,
- vytvořit trestný čin
 - nedodržení ustanovení předpisů,
 - nedodržení pokynů, příkazů a rozkazů uvedených v předpisech,
 - zabraňování osobě ve výkonu funkce,
- neuplatňovat nebo pozměnit zákon nebo ustanovení na základě slušnosti nebo na základě zákona,
- požadovat, aby osoba nebo orgán jednal na základě jeho funkce,
- umožnit radě obrany vyslat ozbrojené síly jejího veličenstva,
- učinit opatření, které zjednodušuje nasazení ozbrojených sil jejího veličenstva,
- učinit opatření ve vztahu k
 - pobřežním oblastem,

- britským rybolovným limitům,
- k oblasti pevninského šelfu,
- učinit opatření, které bude platit obecně nebo jen za určitých okolností nebo pro stanovený účel,
- stanovit odlišná opatření pro různé okolnosti a účely.

Předpisy mohou vyžadovat, aby vrchní ministr koruny jmenoval pro každou část UK, s výjimkou Anglie koordinátora anebo pro každou oblast jmenovat regionálního koordinátora. Účelem jmenování koordinátora usnadnění činností v rámci nouzových předpisů. Při výkonu své funkce se koordinátor musí držet pokynů vrchního ministra koruny, brát ohled na pokyny vydané vrchním ministrem koruny. Nepovažuje se za služebníka a ani agenta koruny a neužívá žádného statusu, imunity nebo výsady koruny. (Civil contingency act, 2004)

Třetí část zákona vysvětluje některé pojmy, které jsou použity v předchozích dvou částech zákona. První příloha říká, které osoby patří do kategorie 1 a které do kategorie 2. Druhá příloha a třetí příloha uvádějí změny právních předpisů a popř., které normy se ruší. (Civil contingency act, 2004)

4.2 Česká republika

Česká republika je vnitrozemní stát. Rozkládá se na území Střední Evropy. Sousedí s Polskem, Německem, Rakouskem a Slovenskem. Její rozloha činí 78 887 km². Skládá se z 3 historických zemí (Čechy, Morava a Slezsko). Ze správního hlediska se od roku 2002 člení na 14 krajů. Hlavní městem je Praha, která je zároveň největším městem ČR. Mezi největší města patří Brno, Olomouc, Ostrava a Plzeň. ČR má přibližně 1 500 000 obyvatel. Většinu obyvatelstva tvoří čeští občané a mezi nejpočetnější menšiny patří slovenská, polská, německá, ukrajinská, ruská a vietnamská menšina. (Liščák, 2009)

Česko je parlamentní demokracie. Český parlament se skládá ze 2 komor – poslanecké sněmovny a senátu. Poslanecká sněmovna se skládá z 200 poslanců, kteří se volí na 4 roky na základě poměrného zastoupení. Senát se skládá z 81 senátorů, kteří se volí na 6 let a každé 2 roky se 1/3 senátu obměňuje na základě 2 kolových většinových voleb. Hlavou státu je prezident, který je volen přímou volbou. Současným prezidentem je Miloš Zeman. (Liščák, 2009)

ČR je z 95 % tvořena vysočinami a z 5 % nížinami. Nejnižší položené místo je Česká tabule (soubor rovin a nížin v povodí řeky Labe). Nejdelší řekou je Vltava. Největším jezerem je Černé jezero a největším rybníkem je Rožmberk. Nejvýznamnějšími vodními nádržemi jsou Lipno a Orlík. (Liščák, 2009)

Pro podnebí ČR je mírné a přechodné. Střetávají se a střídají se zde vlivy oceánské a kontinentální. V ČR jsou poměrně hojné srážky a 40 % z nich spadne v letních měsících. (Liščák, 2009)

Nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím v ČR je strojírenství. Ze spotřebního průmyslu jsou nejrozvinutější odvětví - textilní a oděvní, výroba obuvi, porcelánu, keramiky a bižuterie. V potravinářství mezi největší produkci patří mouka, cukr, maso a pivo. ČR má dlouholetou tradici v chovu sladkovodních ryb a s tím související rozvinuté rybníkářství. Velmi významnou exportní plodinou ČR je chmel. (Liščák, 2009)

4.2.1 Koncepce ochrany obyvatelstva České republiky do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Koncepce byla zpracována MV – GŘ HZS ČR v souladu s ustanovením § 7, odst. 2, písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Byla zpracována ve spolupráci s vnitroresortní skupinou MV a odbornou pracovní skupinou VCNP. (Koncepce ochrany obyvatelstva České republiky do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Koncepce je klíčovým dokumentem, který komplexně popisuje systém OO. Dokument formuluje základní principy OO, vymezuje významné oblasti a nástroje, jejichž prostřednictvím je OO realizována. (Fantová, 2013)

Hlavním cílem této koncepce je rozpracovat jednoznačným způsobem vize a úkoly, které jsou nastavené v základních strategických dokumentech a zabezpečit tak jejich implementaci a realizaci a to v souladu s usnesením vlády ze dne 3. 1. 2001 č. 10 + P, k návrhu Metodiky střednědobých koncepcí. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

V širším úhlu pohledu stanovuje další postup rozvoje důležitých oblastí OO, jakými jsou výchova a vzdělávání, síly, věcné zdroje, úkoly OO, krizové řízení, věda a výzkum.

Koncepce obsahuje základní koly pro realizaci stanovených priorit OO na celou dobu její platnosti a to včetně výhledu do roku 2030. Její součástí je také hodnocení stavu realizace "Aktualizovaného harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020". (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Koncepce také rozebírá strategické cíle. Všechny tyto cíle směřují k zajištění základních funkcí státu. Tzn. zajistit bezpečnost obyvatel, ochranu života, zdraví a majetku obyvatelstva a to vše v souladu s touto definicí ochrany obyvatelstva: „*Plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany podle Ženevských protokolů.*“ Koncepce rozlišuje vrcholové strategické cíle a strategické priority. Záměrem strategických cílů je zabezpečit trvalý a systémů ochrany života, zdraví a majetku obyvatel, jež se kvalitativně zlepšuje. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Mezi vrcholové strategické cíle patří (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030):

- Bezpečnost obyvatelstva
Zabezpečit pro obyvatelstvo dostatečnou míru bezpečí a poskytnout jim dostatečné množství informací a návodů k aktivnímu zapojení se do procesu sebeochrany a vzdělávání se.
- Nedělitelnost/komplexnost
Vytvořit univerzální nástroje a postupy k rychlému zvládnutí vzniklé mimořádné události či krizové situace.
- Udržitelnost
Vytvořit prostor pro co nejúčelnější vynaložení finančních prostředků a jejich přesné směřování do oblastí, kde jsou zapotřebí.
- Institucionálnost
Nastavit bezpečnostní systémy a jejich právní rámec tak, aby veškeré zainteresované složky disponovaly dostatečným množstvím efektivních práv a nástrojů na zvládnutí vzniklých hrozeb.

Po splnění vrcholových strategických cílů je nutné se zaměřit na strategické priority OO. Mezi ně patří (Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030):

- širší zapojení občanů do systému OO,
- širší zapojení PO a PFO do přípravy a řešení MU a KS,
- zvýšení odolnosti a ochrany prvků KI a širší zapojení subjektů KI do přípravy a řešení KI,
- podpora vědy, výzkumu, vývoje a inovací,
- vyvážené a souhrnně využitelné úkoly a nástroje OO, které umožňují prevenci a přípravu na MU a KS na přesně formulovaném a zakotveném systému OO

Velmi důležitými prvky pro systém ochrany obyvatelstva patří dostatečné množství odborně vyškoleného personálu, jež bude schopen svých znalostí aktivně využít za účelem minimalizace dopadů MU a KS a kvalitní materiál a věcné vybavení. (Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Nejdůležitějšími silami pro řešení MU a KS jsou (Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030):

- základní složky IZS,
- ostatní složky IZS,
- členové příslušných krizových štábů,
- PO a PFO,
- nestátní neziskové organizace a
- dobrovolníci.

Činnost výše uvedených sil můžeme do nasazení rozdělit v rámci těchto stupňů řízení (Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030):

- strategická úroveň (úroveň představitele správního orgánu na daném území, který je podporován krizovým štábem),
- operační úroveň (úroveň spolupráce OPIS základních složek IZS, které jsou koordinovány OPIS IZS) a
- taktická úroveň (úroveň velitele zásahu, který koordinuje celý zásah a zároveň řídí složky IZS)

Všechny základní složky IZS a částečně i ostatní složky IZS mají vlastní právní předpisy, které vymezují činnosti, úkoly, práva a povinnosti těchto složek. Mezi tyto předpisy patří (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030):

- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů,
- Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Pomoc PO a FO je možné realizovat pomocí institutu povinnosti poskytnutí věcné a osobní pomoci popřípadě pomocí institutu nařízení pracovní pomoci a pracovní výpomoci. Velkou pozornost je také třeba věnovat, v rámci akceschopnosti, zapojení nestátních organizací a dobrovolníků. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Složky IZS jsou dlouhodobě vybavovány potřebnou technikou a materiálem. Věcné zdroje jsou určeny pro zvládnutí „běžných“ MU a KS. V případě že nastane „speciální“ MU, jsou vytvářeny zdroje v systému HOPKS formou pohotovostních zásob. Za KS se také může využít potenciál PO, PFO a systém hmotných rezerv. Dále jsou k dispozici věcné zdroje v majetku státu, s nimiž hospodaří ÚSÚ. V případě vzniku vojenské KS se využívá systém hospodářské mobilizace. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

Při zpracovávání koncepce se vycházelo z celé řady strategických a koncepčních materiálů. Jedná se např. o Optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR, Aktualizaci Státní energetické koncepce ČR, Koncepce ochrany obyvatelstva České republiky do roku 2013 s výhledem do roku 2020, Bezpečnostní strategii ČR, Koncepci environmentální bezpečnosti 2012-2015 a další. (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030)

4.2.2 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Tento zákon vymezuje „*integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen "krizové stavy").*“ (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Na úseku OO vymezuje pojmy OO a zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity. Zákon také vymezuje úkoly a odpovědnost státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, PO, PFO a fyzických osob (dále jen „FO“) při realizaci úkolů OO. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Pojmem ochrana zařízení civilní ochrany rozumíme „*součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky*“. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Zákon stanovuje některým orgánům úkoly a odpovědnost. Jedná se o následující orgány (Zákon č. 239/2000 Sb.):

I. Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

Při přípravě na MU, při provádění záchranných a likvidačních prací (dále jen „ZaLP“), při OO v oboru své působnosti vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence sjednávají nápravu skutečností a stavů, jež by mohly způsobit vznik MU. Ministerstva a ÚSÚ také rozhodují o činnostech k provádění ZaLP a ke zmírnění jejich následků a organizují okamžité opravy veškerých nezbytných veřejných zařízení pro OO.

II. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo plní úkoly v oblasti přípravy na MU, IZS a OO. Při plnění těchto úkolů sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů (dále jen „KÚ“), OÚ, PO, PFO a FO, které provozují podnikatelskou činnost. Ministerstvo dále usměrňuje IZS, provádí kontrolu a koordinaci poplachových plánů složek IZS krajů, zpracovává poplachový plán IZS, zpracovává koncepci OO, zajišťuje

a provozuje JSVV a určuje způsob, jakým budou PO a FO informovány o charakteru možného nebezpečí, připravovaných opatření a také způsobu a době provedené těchto opatření. Mezi další úkoly ministerstva patří organizace instruktáží a školení v oblasti OO a zároveň i přípravu složek IZS, která je zaměřená na jejich vzájemnou spolupráci. Za tímto účelem i zřizuje vzdělávací zařízení. Po předchozím projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj stanovuje stavebně technické požadavky staveb určených k OO při MU, k zajištění ZaLP, ke skladování materiálu CO a ochraně a ukrytí obsluh důležitých zařízení. Ministerstvo vnitra rovněž usměrňuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany. Všechny výše uvedené úkoly plní HZS kraje.

III. Orgány kraje

Mezi orgány kraje, které vykonávají úkoly v oblasti OO, patří krajský úřad a HZS kraje. Tyto orgány zabezpečují přípravu na MU, provádění ZaLP a také OO. KÚ v rámci výkonu státní správy organizuje součinnost mezi OÚ ORP a dalšími úřady a obcemi nacházejícími se v kraji. Jedná se hlavně o spolupráci při zpracování poplachového plánu IZS. KÚ rovněž usměrňuje IZS na úrovni kraje. Výše zmíněné úkoly plní HZS kraje.

Mezi úkoly HZS kraje patří zabezpečení varování a vyrozumění, organizování a zjišťování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření, organizování a koordinace evakuace a opatření nouzového přežití obyvatelstva. HZS kraje dále organizuje a koordinuje humanitární pomoc, organizuje hospodaření s materiálem CO, vede evidenci a provádí kontrolu staveb CO a staveb, které jsou dotčené požadavky CO v kraji. Uplatňuje stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany obyvatelstva a CNP při přípravě na vznik MU a je dotčeným orgánem v územním a stavebním řízení z hlediska OO. HZS kraje organizuje instruktáže a školení n úseku OO a pro přípravu složek integrovaného záchranného systému orientované na jejich vzájemnou součinnost.

IV. Obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“)

OÚ ORP v rámci výkonu státní právy zajišťuje připravenost správního obvodu OÚ ORP na MU, provádění ZaLP a OO. Jeho úkoly plní HZS kraje. OÚ ORP plní úkoly obce dle § 15.

V. Orgány obce

OÚ zabezpečuje přípravu na vznik MU, podílí se na provádění ZaLP a na OO. Zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, hospodaří s majetkem CO a participuje na zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva. OÚ dále vede evidenci a provádí kontrolu staveb CO či staveb, které jsou dotčeny požadavky CO v obci. K plnění těchto a dalších úkolů je obec oprávněna zřizovat zřízení CO. Seznamuje PO a FO s charakterem možného ohrožení, s připravenými ZaLP a OO a za tímto účelem organizuje OÚ školení těchto osob. Je dotčeným orgánem na úseku OO při rozhodování o umístování a povolování staveb, změnách staveb a změnách v užívání staveb, odstraňování staveb a při rozhodování o povolení a odstraňování terénních úprav a zařízení. Starosta obce zabezpečuje varování osob, které jsou na území obce před hrozícím nebezpečím. V dohodě s velitelem zásahu či starostou ORP organizuje evakuaci osob z dané obce. Starosta také organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obce a je oprávněný vyzvat PO a FO, aby poskytly osobní a věcnou pomoc.

VI. PO a PFO

Pokud je PO či PFO zahrnuta do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu je povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady a zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou MU, informování o hrozících MU a plánovaných opatřeních, varování, evakuaci, popřípadě ukrytí, organizování záchranných prací a organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci. PO a PFO jsou povinny strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, jež jsou v jejich vlastnictví a umožnit k nim přístup HZS kraje a jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav. V případě, že jsou PO a PFO vlastníky stavby CO nebo stavby dotčené požadavky CO, dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo

ke změně charakteru stavby ve vztahu k jejímu účelu a umožnit její využití pro potřeby CO a přístup orgánům HZS osobám zmocněným HZS do těchto objektů za účelem používání, kontroly, údržby a oprav. Pokud je PO a PFO provozovatelem školských, sociálních či obdobných zařízení anebo jsou poskytovateli zdravotních služeb, musí vytvořit podmínky pro výdej ochranných masek, dětských ochranných vaků, dětských ochranných kazajek, ochranných oděvů, filtrů pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla a dalších ochranných prostředků.

VII. FO

FO, která pobývá na území našem území má právo na informace o opatřeních k zabezpečení OO a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při MU. FO mají za povinnost strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, jež vlastní a umožnit k nim přístup HZS kraje a osobám zmocněným HZS kraje za účelem používání, kontroly, údržby a oprav. FO jako vlastník stavby CO nebo stavby dotčené požadavky CO, musí dbát na to, aby při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených nedošlo ke změně charakteru stavby ve vztahu k jejímu účelu a umožnit její využití pro potřeby CO a přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo osobám, které jsou zmocněny HZS kraje do těchto staveb za účelem používání, kontroly, údržby a oprav.

4.2.3 Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Tato vyhláška MV úzce souvisí se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Vyhláška upřesňuje rozsah a obsah opatření OO. Konkrétně se jedná o zřizování zařízení CO bez právní subjektivity, informování PO a FO o charakteru možného ohrožení, JSVV a poskytování tísňových informací, evakuaci, ukrytí a kolektivní a individuální ochranu a požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebním řízení. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Zřizování zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity

Při zřizování zařízení CO může zřizovatel (obec, PO nebo PFO) požádat HZS kraje o vyjádření k účelnosti zřízení tohoto zařízení. HZS kraje musí poté zaslat zřizovateli své stanovisko a to do 30 dnů. Ve stanovisku uvede pro jaký účel je vhodné zařízení zřídit. Zřizují se následující druhy zařízení (Vyhláška č. 380/2002 Sb.):

- zařízení pro zajištění evakuace,
- zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizování humanitární pomoci,
- zařízení pro nouzové zásobování vodou,
- zařízení pro poskytování první pomoci,
- zařízení pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků MU,
- zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí,
- zařízení pro zabezpečení dekontaminace terénu,
- zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob a oděvů,
- zařízení pro zabezpečení dekontaminace věcných prostředků,
- zařízení pro zabezpečení osob ve stálých úkrytech a
- zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany.

Personál zařízení CO musí projít odbornou přípravou. Podle vyhlášky se za odborně připraveného považuje velitel, zdravotník, průzkumník a dozimetrista, jež absolvoval minimálně 16 hodin teoretické přípravy a minimálně 4 hodiny praktické přípravy. Tato příprava zpravidla probíhá ve vzdělávacím středisku HZS ČR. Odborná příprava se musí ve stejném rozsahu opakovat každé dva roky. Pomocník, obsluha, řidič, pozorovatel, směrnik, nosič, člen zabezpečující dekontaminaci a člen výdeje prostředků individuální ochrany musí podstoupit tuto přípravu jednou za dva roky a to v rozsahu 4 hodin praktické přípravy. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení

Informování o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení zajišťuje OÚ a zaměstnavatel. Ti k tomu využívají hlavně informace, které jim poskytne HZS kraje. Poskytují se informace o zdrojích rizik vzniku MU a s tím souvisejících preventivních opatřeních, činnosti a přípravě IZS na řešení MU, opatření OO (varování, evakuace, ukrytí, individuální ochrany a nouzové přežití). Dalšími poskytovanými informacemi jsou informace o sebeochraně a poskytování vzájemné pomoci a organizování humanitární pomoci. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Jednotný systém varování a vyrozumívání a poskytování tísňových informací.

Dalším tématem, které vyhláška rozpracovává je JSVV. JSVV technicky, provozně a organizačně zajišťují vyrozumívací centra, telekomunikační sítě a koncové prvky

varování a vyrozumění. Vyrozumívací centra jsou součástí OPIS IZS a zajišťují varování, vyrozumění a také předávání tísňových informací. Za ně jsou považovány i zařízení zřízená za účelem varování a vyrozumění u PO a PFO. Telekomunikační sítě lze popsat jako linkové a rádiové sítě, které zajišťují přenos povelů z vyrozumívacích center pro aktivaci koncových prvků varování a vyrozumění. Koncové prvky jsou technická zařízení, která jsou schopna vydávat varovný signál (př. sirény) a technická zařízení, která jsou schopná předat informaci orgánům krizového řízení (př. mobilní telefony nebo pagery). (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Varovný signál lze popsat jako způsob akustické aktivace koncových prvků varování obyvatelstva pře hrozící či nastalou MU. Je vyhlášován kolísavým tónem po dobu 140 sekund. Varovný signál může být vyhlášován třikrát za sebou a to v tříminutových intervalech. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Tísňová informace informuje obyvatelstvo o bezprostředním vzniku nebezpečí nebo o již vzniklé MU. Rovněž sděluje obyvatelstvu informace o opatřeních k OO. Za tímto účelem se využívají koncové prvky varování, jež jsou vybaveny modulem pro vysílání hlasové informace a veškeré hromadné sdělovací prostředky. Předává se bezprostředně po varovném signálu. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Evakuace

Mezi orgány, které zajišťují evakuaci, patří pracovní skupina krizového štábu, evakuační středisko a přijímací středisko. Pracovní skupina krizového štábu zabezpečuje řízení průběhu evakuace, koordinaci přepravy z míst shromažďování do evakuačních středisek, řízení přepravy z nástupních stanic hromadné přepravy do přijímacích středisek a z nich do cílových míst přemístění. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Evakuační středisko je zařízení, které musí být zřetelně označené nápisem, popřípadě mezinárodním rozeznávacím znakem CO. Bývá umístěno mimo evakuační prostor, v němž jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalším postupu. Evakuační středisko zajišťuje řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska za využití dostupných prostředků. Evakuační středisko dále vede evidenci o příjmu evakuovaných osob, poskytuje pomoc při slučování evakuovaných rodin, přerozděluje evakuované osoby do předem určených příjmových oblastí a přijímacích středisek. Vytváří a označuje místa pro podání základních informací, které se nachází

v prostoru evakuačního střediska. Zajišťuje zdravotnickou první pomoc, přednemocniční neodkladnou péči, převoz zraněných a nemocných osob do zdravotnických zařízení. Evakuační středisko zabezpečuje vytyčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy, nocleh a stravování pro personál a evakuované osoby, které stráví v evakuačním středisku více než 12 hodin. Zajišťuje udržování veřejného pořádku v areálu evakuačního střediska a podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Přijímací středisko je zařízení zřetelně označené nápisem, popřípadě mezinárodním rozeznávacím znakem CO. Mezi jeho agendu patří příjem evakuovaného obyvatelstva, přerozdělování evakuovaných osob do předem určených cílových míst a míst nouzového ubytování, první zdravotnická pomoc a případný odvoz nemocných osob do vyčleněných zdravotnických zařízení. Přijímací středisko zajišťuje informování pracovní skupiny krizového štábu a evakuačního střediska o průběhu evakuace, informování evakuovaného obyvatelstva (hlavně o místě nouzového ubytování a stravování) a informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními o počtech a potřebách evakuovaného obyvatelstva. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva

Úkrytí osob při MU se zajišťuje jak v improvizovaných úkrytech, tak i ve stálých úkrytech. Způsob a rozsah kolektivní OO je stanoven v plánu ukrytí. Ten je součástí havarijního plánu. Plynulý vstup do krytu, jeho rozmístění a poučení o tom, jak se v krytu chovat zajišťuje krytové družstvo. Kapacita krytu může být překročena maximálně o 20 % a to v případě, že to vyžaduje situace. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Při stavu ohrožení státu a válečném stavu je prováděn přednostní výběr prostředků individuální ochrany a to pro děti do 18 let. K zabezpečení výdeje těchto prostředků se stanovuje jejich množství a struktura dle počtu dětí neumístěných ve školských zařízení, podle projektové kapacity školských zařízení a lůžkové kapacity sociálních, zdravotnických a obdobných zařízení se zálohou ve výši 10 %. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebním řízení

Požadavky OO se v rámci územního plánování uplatňují jako požadavky CO, které plynou z havarijních plánů a krizových plánů a to v rozsahu, jež odpovídá charakteru území a druhu územně plánovací dokumentace. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)

5. Diskuze

Čím dál tím častější výskyt MU, přírodními MU počínaje přes antropogenní MU, ozbrojené konflikty a teroristickými útoky konče, poukazuje na důležitost existence systému OO. Každý z nás, se již s nějakou MU za svůj život setkal. S některými z nich se setkáváme až příliš často. Nejčastějšími MU na území ČR jsou povodně, vichřice, přívalové deště, sněhové kalamity, požáry atd. Jak již bylo v práci řečeno, přibývají i MU, které nepůsobí jen na území jednoho státu, ale zasahují území několika států

Největší současnou hrozbou je asi migrační vlna, která ohrožuje prakticky celou Evropu a znamená příliv tisíce lidí, u kterých neznáme totožnost a nevíme, zda nepatří mezi členy některé teroristické skupiny. Dalším významným problémem současné doby je testování balistických raket Severní Koreou. Testování těchto raket je celosvětovým problémem, který by mohl vyprovokovat i ozbrojený konflikt. (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, 2015)

Ochrana obyvatelstva (v některých zemích civilní obrana nebo civilní ochrana) je velmi důležitým nástrojem pro řešení každodenních mimořádných událostí, katastrof, nouzových situací a ozbrojených konfliktů.

Diskuze je postavena na porovnání výsledků, které byly získány studiem české legislativy (konkrétně zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a vyhlášky MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva) a Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a také studiem Národní bezpečnostní strategie UK a zákona o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004.

5.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a Národní bezpečnostní strategie a strategická obrana a bezpečnostní přezkum

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a Národní bezpečnostní strategie UK jsou dokumenty nelegislativní povahy.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 komplexně řeší systém OO a formuluje základní principy OO, vymezuje významné oblasti a je realizovaná OO. Stanovuje rozvoj důležitých oblastí, tedy výchovu a vzdělávání, síly, věcné zdroje úkolů OO krizové řízení, věda a výzkum.

Naproti tomu národní bezpečnostní strategie UK řeší zejména hrozby a rizika, které ovlivňují chod UK. Cílem strategie je realizace managementu vzájemně propojeného souboru bezpečnostních výzev tak, aby byla zachována trvalá prosperita státu a obyvatelstva.

Ač se jedná o velmi důležitý výchozí dokument k zajištění bezpečnosti celého národa, neřeší vůbec úkoly OO ve smyslu dodatkového protokolu I čl. 61, který říká, že úkolem OO je zabezpečení hlásné služby, evakuace, organizování a poskytování úkrytů, zatemňování, záchranné práce, zdravotnické služby včetně první pomoci a náboženské pomoci, boj s požáry, zjišťování a označování nebezpečných oblastí, dekontaminace a podobná ochranná opatření, poskytování nouzového ubytování a zásobování, okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech, okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení, bezodkladné pohřební služby, pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití a doplňující činnost, jež je nezbytná ke splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.

Naproti tomu Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 řeší úkoly OO v subkapitole 4.3 a říká, že jsou v ČR legislativně řešeny v zákoně č. 239/2000 Sb., o IZS, podle něhož mezi základní úkoly OO patří evakuace, varování, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

5. 2 Porovnání legislativy UK a ČR

V ČR řeší nebo s problematikou OO souvisí poměrně velký počet právních norem. Proto pro potřeby diplomové práce byly vybrány dvě stěžejní normy a to zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a vyhláška MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. V UK je tato problematika řešena zákonem o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004.

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS vymezuje pojmy jako je IZS, MÚ, OO a zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity. Zákon dále vymezuje úkoly a odpovědnost státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, PO, PFO a FO, které mají při realizaci jednotlivých úkolů OO. Zákon v tomto ohledu stanovuje úkoly a odpovědnost

ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům, orgánům kraje (konkrétně KÚ a HZS kraje), OÚ ORP, orgánům obce (konkrétně pak OÚ a starostovi obce), PO, PFO a FO.

Jak již bylo vše zmíněno, tento zákon také vymezuje úkoly OO a to jako evakuaci, varování, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku, přičemž nejvíce těchto úkolů plní HZS kraje. Mimo stanovené úkoly, které jsou zákonem uloženy plní i úkoly uložené MV, KÚ a OÚ ORP.

Vyhláška č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva upřesňuje rozsah a obsah opatření OO. Vyhláška se zabývá zřizováním zařízení CO bez právní subjektivity, informování PO a FO o charakteru možného ohrožení, JSVV a poskytováním tísňových informací, evakuaci, ukrytí a kolektivní a individuální ochranu a požadavky OO v územním plánování a stavebním řízení.

Za informování o charakteru možného nebezpečí, připravovaná opatření a způsob jejich provedení je odpovědný OÚ a zaměstnavatel, přičemž využívají zejména informace od HZS kraje. Varování a vyrozumění a předávání tísňových informací provádí OPIS IZS. Evakuaci zajišťuje pracovní skupina krizového štábu, evakuační středisko a přijímací středisko.

Můžeme tedy říci, že uvedená legislativa řeší většinu úkolů OO, výjimku tvoří zatemňování, pohřbívání, zdravotnické služby včetně první pomoci, náboženská pomoc a boj s požáry. Přičemž boj s požáry je úkolem HZS ČR a tuto problematiku řeší zákon č. 320/2015 Sb., o HZS a poskytování zdravotnických služeb je úkolem poskytovatelů zdravotnické záchranné služby a tuto problematiku řeší zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. (Martínek, 2009)

V UK se pod pojmem OO rozumí CO, která je společně s krizovým řízením a dalšími opatřeními součástí CNP. Problematika OO je na území UK řešena zákonem o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004.

V první části zákona je definován pojem MU a jsou v ní stanovené povinnosti místních úřadů, policejních orgánů, hasičské a záchranné služby k posouzení rizika vzniku MU. Definice MU v tomto zákoně je odlišná než v českém zákoně č. 239/2000 Sb., o IZS. Zákon o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004 popisuje MU jako událost nebo situaci, která závažným způsobem poškozuje lidský blahobyt v UK, událost

nebo situace, která závažně poškozuje životní prostředí a válka nebo terorismus, která závažným způsobem poškozuje bezpečnost UK. Naproti tomu dle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS je MU „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

V druhé části se zákon zabývá nouzovými pravomocemi královny a „vyššího ministra koruny“, kteří mohou nařídit nouzová opatření, která budou rozpracována v nouzových předpisech. Třetí část upřesňuje některé pojmy, které byly v předchozích částech použity.

První příloha říká, které osoby patří do kategorie 1 a které do kategorie 2. Druhá příloha a třetí příloha uvádějí změny právních předpisů a popř., které normy se ruší.

Pokud jde o úkoly OO ve smyslu Dodatkového protokolu I, tak jediné co zákon o civilních nepředvídatelných událostech řeší, je varování a informování obyvatelstva. Zákon říká, že za varování a informování obyvatelstva jsou zodpovědné osoby a orgány, které patří do 1. kategorie. Zákon také zmiňuje možnost vydání nouzových předpisů, které obsahují opatření související s úkoly OO. Jedná se o opatření za účelem léčení nemocí a zranění, ochrany a obnovy majetku, ochrany a obnovení dodávek peněz, potravin, vody, energie a pohonných hmot, ochrany a obnovy zdravotnických služeb a opatření za účelem předcházení, omezení a snížení kontaminace půdy, vody a ovzduší.

Z diskuze vyplývá odpověď na otázku „Jsou v systému ochrany obyvatelstva v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska významné rozdíly?“ ano jsou a systém je odlišný.

6. Závěr

Ve Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska není právními předpisy pevně stanoveno plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Naproti tomu Česká republika má právními předpisy pevně stanovenou problematiku plnění úkolů ochrany obyvatelstva. V legislativě máme pevně stanoveno, které orgány a osoby jsou odpovědné za řešení úkolů ochrany obyvatelstva. Ve Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska tato pevně stanovená struktura chybí. Můžeme tedy říci, že systém ochrany obyvatelstva v České republice a ve Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska je odlišný.

Britská legislativa je poměrně roztržštěná a pro někoho, kdo není občanem Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska a nemá o jeho legislativě komplexně přehled, je těžko pochopitelná. Příkladem této roztržštěnosti by mohl být dokonce i zákon o civilních nepředvídatelných událostech z roku 2004, jehož poslední dvě přílohy obsahují poměrně velký počet právních norem, které se tímto zákonem ruší a pozměňují.

Ve Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska zcela chybí nelegislativní dokument, který by komplexně popisoval systém ochrany obyvatelstva (v případě Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska oblast civilní ochrany), jako naše Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Myslím, že by rozhodně stálo za úvahu takový dokument ve Spojeném Království Velké Británie a Severního Irska vytvořit.

Domnívám se, že v České republice máme ještě prostor pro zlepšení systému ochrany obyvatelstva. Za zmínku stojí určitě informování sdělovacími prostředky. Přesvědčit jsme se o tom mohli již v minulosti, kdy byl popis vzniklé mimořádné události mírně skreslen a sdělovací prostředky se dopouštěly zásadních nepřesností v užívané terminologii. Dále se domnívám, že je třeba zvýšit povědomí občanů České republiky o ochraně obyvatelstva a o důležitosti uposlechnutí pokynů složek integrovaného záchranného systému např. při evakuaci, aby nedocházelo k tomu, že i přestože složky vyzvaly obyvatel k opuštění jejich domovů z důvodu evakuace, budou občané i nadále setrvávat ve svých domovech a značně tak komplikovat řešení vzniklé mimořádné události.

Seznam použitých zdrojů

1. MARTÍNEK, Bohumír, 2009. *Ochrana obyvatelstva I.: skripta*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978-80-7251-298-0.
2. MARTÍNEK, Bohumír a Petr LINHART, 2006. *Ochrana obyvatelstva: MODUL E*. Lázně Bohdaneč: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.
3. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*, 2015. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.
4. ROUDNÝ, Radim a Petr LINHART, 2004. *Krizový management: kombinovaná forma studia*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 80-719-4674-5.
5. MIKA, Otakar J., Pavel ZAHRADNÍČEK a Miloš ZEMAN, 2012. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická. ISBN 978-80-87035-67-2.
6. KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA, 2006. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 80-867-9533-0.
7. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73, s. 3461-3474. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
8. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 133, s. 7730-7746. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
9. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR JIHOMORAVSKÉHO KRAJE, 2016. EVAKUACE. In: *KRIZPORT* [online]. Brno [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/evakuace>
10. NAVRÁTIL, Leoš, 2009. *Základy medicíny katastrof* [online]. In: . České Budějovice [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://zsf.sirdik.org/charakteristika-autorskeho-kolektivu>
11. FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK, 2010. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1856-2.
12. ŠTĚTINA, Jiří, 2014. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4578-7.

13. MARTÍNEK, Bohumír, 2003. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-866-4008-6.
14. BLÁHA, Klement, 2007. *Ochrana obyvatelstva II.: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“: studijního oboru „Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE“*. České Budějovice.
15. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Libor FOLWARCZNY, 2013. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-134-7.
16. Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje et al., 2015. *Příprava starostů obcí Jihomoravského kraje: skripta* [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: krizport.firebrno.cz/file/2131_1_1/
17. Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, enviromentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha.
18. Zákon č. 241/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73, s. 3488-3498. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
19. PATOČKA, Jiří, 2004. *Vojenská toxikologie*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0608-3.
20. KUČERA, Jiří, 2004. Občan a mimořádné situace – díl šestý: Improvizovaná ochrana osob v zamořeném prostředí. In: *Město Blansko: brána Moravského krasu* [online]. Blansko [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <https://www.blansko.cz/clanky/2004/07/krizove-rizeni-06>
21. MATOUŠEK, Jiří, Iason URBAN a Petr LINHART, 2008. *CBRN: detekce a monitorování, fyzická ochrana, dekontaminace*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-048-7.
22. MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK, 2010. *Ochrana obyvatelstva II*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978-80-7251-323-9.

23. Ženevské úmluvy, 2017. In: *Český červený kříž: oblastní spolek ČČK Trutnov* [online]. Trutnov [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.cck-trutnov.cz/index.php/oblastni-spolek-cck-trutnov/zenevske-umluvy>
24. DÖRMANN, Knut, Liesbeth LIJNZAAD, Marco SASSÒLI, Philip SPOERRI a Jean-Marie. HENCKAERTS, 2016. *Commentary on the First Geneva Convention: Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field*. Cambridge. ISBN 978-131-6621-233.
25. JUKL, Marek, 2005. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly*. 2. vydání. Praha: Český červený kříž. ISBN 80-254-1792-1.
26. CLAPHAM, Andrew, 2015. *The 1949 Geneva Conventions*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-967544-9.
27. Vyhláška o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války č. 65/1954 Sb. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. Částka 40 Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=65&r=1954>
28. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb., o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války, In: *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=27726&nr=65~2F1954&rpp=15#local-content>
29. PAULUS, František, Časopis 112 ročník XIII ČÍSLO 8/2014. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xiii-cislo-8-2014.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
30. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977, 1991. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 35, s. 801-836. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=168&r=1991>
31. Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, 1992. [online]. [cit. 2017-07-15]. In: *Sbírka*

- zákonů České republiky, částka 30, s. 743-746. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=126&r=1992>
32. HRUŠKA, Josef, 2014. Krátký pohled do civilní obrany - ochrany v Evropě. In: *Horšovský Týn* [online]. Oficiální stránky města Horšovský Týn [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://www.horsovskytyn.cz/obcan/mestsky-urad/krizove-rizeni-/9-ochrana-obyvatele-civilni-obrana-v-evrope/?more=158>
33. HRABÁNKOVÁ, Magdalena a Dana PROCHÁZKOVÁ, 2004. *Krizový management*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.
34. TETŘEVOVÁ, Liběna, Jan VÁVRA, Marie BEDNAŘÍKOVÁ, Simona MUNZAROVÁ a Jana KOŠTÁLOVÁ, 2017. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0285-3.
35. VÍŠEK, Jiří, 2013. *Ochrana civilního obyvatelstva v globálním měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-030-3.
36. ŠAFR, Gustav, 2008. *Výkladový slovník integrovaného záchranného systému: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta.
37. HARAZIN, Lukáš a Oldřich LUŽA, 2010. *Ekonomika při řešení krizových situací: vybrané kapitoly*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978-80-7251-322-2.
38. Usnesení vlády č. 544/2014 Sb., o o Statutu Bezpečnostní rady státu a o statutech stálých pracovních výborů Bezpečnostní rady státu, 2014. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/brs/pracovni-vybory/civilni-nouzove-planovani/vybor-pro-civilni-nouzove-planovani-109279/>
39. OCHRANA, František, 2009. *Metodologie vědy: úvod do problému*. Praha: Karolinum. ISBN 78-80-246-1609-4.
40. SEBERA, Martin, 2012. *Vybrané kapitoly z metodologie*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5963-4
41. TÓTHOVÁ, V., 2016. *Opatření děkanky*. [online]. České Budějovice: ZSF JU [cit. 2017-2-6]. Dostupné z: <https://www.zsf.jcu.cz/cs/vzdelavani-a-studium/informace-pro>

- studenty-zsf/obecne-studijni-informace/pravidla-pro-zpracovani-bakalarskych-a-diplomovych-praci-pro-studenty-kteri-si-zapisuji-tema-od-roku-2015-16-a-v-nasledujicich-letech/opatreni-dekanky-zsf-ju-c-6-2016/view
42. VOCHOZKA, Marek, František STELLNER, Jan VÁCHAL, Marek VOKOUN, Jarmila STRAKOVÁ a Pavel ROUSEK, 2016. *Metodika odborné práce*. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7468-108-0.
43. National geographic partners, LLC., 2017. United Kingdom. In: *National Geographic Kids* [online]. Washington, D.C. [cit. 2017-08-12]. Dostupné z: <http://kids.nationalgeographic.com/explore/countries/united-kingdom/#united-kingdom-rugby.jpg>
44. LIŠČÁK, Vladimír, 2009. *Státy a území světa*. 3. vydání. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-414-2.
45. INFOPLEASE, 2015. United Kingdom. In: *Infoplease* [online]. Zürich [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <https://www.infoplease.com/country/united-kingdom>
46. LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK, 2009. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-63-1.
47. DIRECTORATE-GENERAL FOR EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS, ed., 2015. United Kingdom - Disaster management structure: Vademecum - Civil Protection. In: *European Commission* [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/uk/2-uk-1.html
48. EUROPEAN COMMISSION, 2016. How the Copernicus EMS supported the UK response to recent catastrophic floods. In: *Copernicus observer*[online]. Vincennes [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://newsletter.copernicus.eu/issue-14-july-2016/article/how-copernicus-ems-supported-uk-response-recent-catastrophic-floods>
49. LEE BOSHER, 2008. *Hazards and the built environment attaining built-in resilience*. London: Routledge. ISBN 02-039-3872-0.
50. *National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015* [online], 2015. Londýn [cit. 2017-08-14]. ISBN 9781474125963. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/478933/52309_Cm_9161_NSS_SD_Review_web_only.pdf

51. *The National Security Strategy of the United Kingdom: Security in an interdependent world* [online], 2008. Londýn [cit. 2017-08-14]. ISBN 9781474125963. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/the-national-security-strategy-of-the-united-kingdom-security-in-an-interdependent-world>
52. Civil Contingencies Act 2004, In: *Legislation.gov.uk* [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/36/part/1>
53. FANTOVÁ, Anna, 2013. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. In: *Královské město Kolín: oficiální portál* [online]. Kolín [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.mukolin.cz/cz/obcan/informace-meu/bezpecnost-a-krizove-situace/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020-s-vyhledem-do-roku-2030/>
54. MINISTERSTVO VNITRA - HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. Ochrana obyvatelstva v České republice. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
55. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*, 2013. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

Seznam použitých zkratek

CBRN	chemické, biologické, radiologické, jaderné a explozivní
CO	civilní ochrana
CPO	civilní protiletectká ochrana
ČR	Česká republika
DG ECHO	generální ředitelství pro humanitární pomoc
EU	Evropská Unie
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	integrovaný záchranný systém
JSVV	jednotný systém varování a vyrozumění
KS	krizová situace
OO	ochrana obyvatelstva
OPIS	operační a informační středisko
OÚ	obecní úřad
OÚ ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
PFO	podnikající fyzická osoba
PO	právnícká osoba
MU	mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
VCNP	výbor pro civilní nouzové plánování
ZHN	zbraně hromadného ničení

Seznam obrázků

Obrázek 1 Všeobecná výstraha	18
Obrázek 2 Zkouška sirén	19
Obrázek 3 Požární poplach	19
Obrázek 4 Dětský ochranný vak DV-75	25
Obrázek 5 Ochranná maska CM-6	25